

ZÁRÓDOLGOZAT

VIRTH GÁBORNÉ
Pénzügy és Számvitel Szak

KAPOSVÁR
2023

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus
Pénzügy és Számvitel Szak

BABÓCSA ÉS RINYAÚJNÉP ÖNKORMÁNYZATÁNAK
GAZDÁLKODÁSA

Belső konzulens: Dr. Parádi-Dolgos Anett Katalin

Külső konzulens:

Készítette: **Virth Gáborné**
I8W5SE
levelező

Intézet/Tanszék: Vidékfejlesztés és Fenntartható
Gazdaság Intézet, Befektetési, Pénzügyi és Számviteli Tanszék

Kaposvár

TARTALOMJEGYZÉK

1	BEVEZETÉS	4
2	Államháztartás rendszere	5
2.1	Az államháztartás alrendszerei	6
2.2	Az államháztartás önkormányzati alrendszere	6
2.2.1	<i>Helyi önkormányzatok feladat és hatáskörei</i>	7
2.2.2	<i>Helyi önkormányzatok szervei és működésük</i>	8
3	Önkormányzatok gazdálkodása	11
3.1	A helyi önkormányzatok bevételei	12
3.1.1	<i>Adóbevételek</i>	12
3.1.2	<i>Átvett pénzeszköz</i>	13
3.1.3	<i>Törvény alapján az önkormányzatot megillető illeték, bírság, díj</i>	13
3.1.4	<i>Egyéb sajátos bevételek</i>	13
3.1.5	<i>Állami támogatások és átengedett központi bevételek</i>	13
3.2	Helyi önkormányzatok kiadásai	14
3.3	Költségvetés	14
3.4	Zárszámadás	15
4	A Csokonyavisontai közös önkormányzati hivatal bemutatása (Babócsa, Rinyaújnép) 15	
4.1	Babócsa költségvetésének vizsgálata a beszámolók alapján	19
4.1.1	<i>Bevételi oldal</i>	19
4.1.1.1	<i>Állami központosított támogatások</i>	21
4.1.1.2	<i>Helyi adóbevételek</i>	22
4.1.2	<i>Kiadási oldal</i>	22
4.1.2.1	<i>Működési és bérjellegű kiadások</i>	24
4.1.2.2	<i>Felhalmozási kiadások</i>	25
4.1.3	<i>Mérleg</i>	26
4.1.4	<i>Eredménykimutatás</i>	27
4.2	Rinyaújnép költségvetésének vizsgálata a beszámolók adatai alapján	28
4.2.1	<i>Bevételi oldal</i>	28
4.2.1.1	<i>Állami központosított támogatások</i>	29
4.2.2	<i>Kiadási oldal</i>	30
4.2.2.1	<i>Személyi juttatások</i>	32
4.2.2.2	<i>Felhalmozási kiadás</i>	32
4.2.3	<i>Mérleg</i>	33
4.2.4	<i>Eredménykimutatás</i>	34
4.3	Települések szociális támogatásának összehasonlítása	35
5	Következtetések	36
6	Összegzés	36
7	Felhasznált irodalom	38

1 BEVEZETÉS

Záródolgozatom témaválasztása, pénzügy és számvitel (államháztartás) szak irányú hallgatóként, a Költségvetési szervek Gazdálkodására esett, ennek keretében szeretném bemutatni az államháztartás rendszerét, az önkormányzatok feladatait és hatáskörét, továbbá a Csokonyavisontai Közös Önkormányzati Hivatalhoz tartozó, általam választott két Önkormányzat gazdálkodásának átfogó elemzését, melyek Babócsa és Rinyaújnép.

Választásom azért esett a Csokonyavisontai Hivatal településeire, mert a hivatal dolgozója vagyok jelenleg is pénzügyi ügyintézőként. Záródolgozatomban szeretném ismertetni a települések az elmúlt években miként gazdálkodtak, hogyan tartották fenn az önkormányzatot, hogyan látták el feladataikat.

A gazdasági elemzésem az Önkormányzatok pénzügyi helyzetének alakulását mutatja be a 2018 és 2021-es évek közötti időszakra vonatkozóan a költségvetési beszámolók adatai alapján. Célom, hogy az elemzésből kiderüljön, hogyan gazdálkodnak az önkormányzatok, állami támogatásokkal és a saját bevételekkel, ennek mik az okai, feltárni és megvizsgálni fennálló gazdálkodási problémáikat, és ezekre megoldást találni, valamint milyen egyéb, a jövőben hasznosítható javaslatok és megállapítások tehetők a gördülékenyebb gazdálkodás elérésére. Célom, hogy a dolgozatomból az elemzések elvégzésével pontos képet kapjunk az önkormányzatok működéséről, gazdálkodási helyzetéről és eredményeiről.

Az elemzésekhez szükséges adatokat, vagyoni, pénzügyi, gazdasági információkat és az érintett évekre vonatkozó költségvetési beszámolókat az önkormányzathoz tartozó adatbázisokból gyűjtöttem.

Az első fejezetben a dolgozatom felépítését szeretném bemutatni röviden.

Az második fejezetben a magyar államháztartási rendszer felépítését, feladatait, az államháztartás alrendszereként működő helyi önkormányzatok rendszerét röviden ismertetem.

Harmadik fejezetben az államháztartás alrendszereként működő helyi önkormányzatok gazdálkodásának jellemzőit, költségvetését, bevételi forrásaikat és kiadásait, zárszámadását mutatom be.

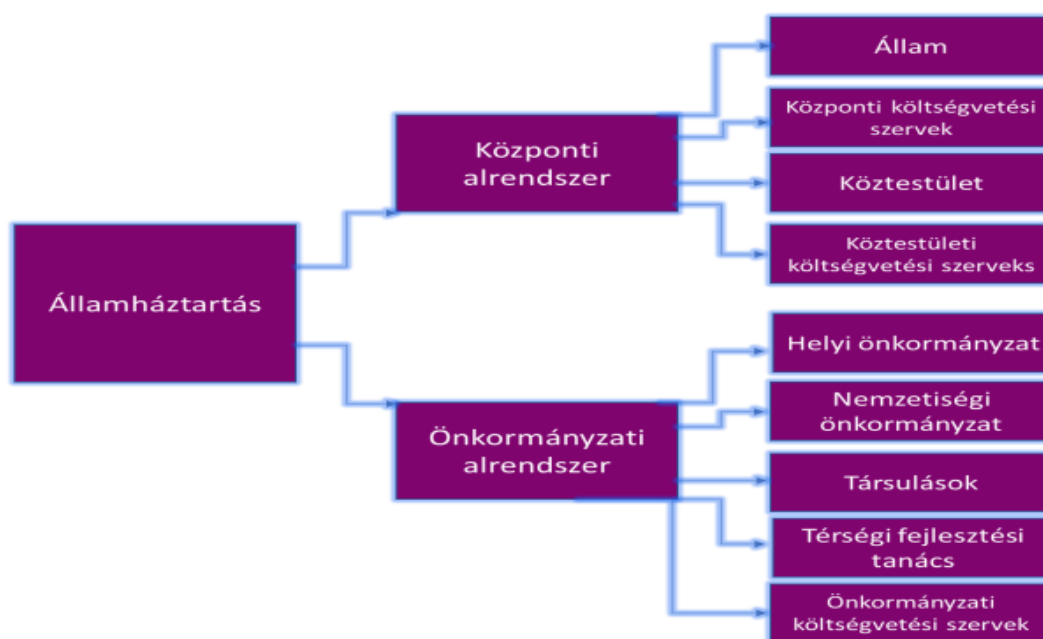
A negyedik fejezetben a hivatalhoz tartozó két önkormányzat elemzésével foglalkozom, a 2018-2021 évek közötti gazdasági tevékenységének átfogó elemzéseikkel a költségvetési beszámolók adatai alapján. Megvizsgálom a főbb bevételeiket és kiadásait, eredetei módosított előirányzatait, és teljesítésüket. Mérlegeiket és eredménykimutatásaikat elemzem. Az összegzésben összefoglalom hogyan alakult az önkormányzatok gazdálkodása, levonom a következtetést, véleményezem és javaslatot fogalmazok meg, mi az amiben esetleges változás szükséges.

2 ÁLLAMHÁZTARTÁS RENDSZERE

„Az állam a közfeladatok ellátásának egységes, szervezeti, tervezési, gazdálkodási ellenőrzési, finanszírozási, adatszolgáltatási és beszámolási szabályok szerint működő rendszere.” (Áht,2.§)

Az államháztartás nem más, mint az állam gazdálkodási rendszerének egésze. Az államháztartás működése alatt, tömören azt kell értenünk, hogy az állam beszedi és összegyűjti az állami költségvetésbe a bevételeit, majd az előre megtervezett kiadások teljesítésére használja fel. Az állam által ellátott feladatok azért jelentősek és fontosak, mert azokat a közfeladatokat a gazdaság több szereplője nem tudja ellátni, nem lenne számukra megoldható. Az államháztartás tágabb megfogalmazásban az állami funkciók ellátását célzó gazdálkodási rendszert jelenti.

Fő megbízatása, hogy újra elosztja a már összegyűjtött állami bevételeket, valamint fedezi a kiadásokat (Szamkó, 2015).

1. ábra Az államháztartás rendszereinek tagozódása saját szerkesztés

Forrás: A 2011. évi CXCV törvény az államháztartásról alapján

2.1 Az államháztartás alrendszerei

„Az államháztartás központi alrendszerébe tartoznak:

- az állam
- a központi költségvetési szervek
- az államháztartási törvény (2011. évi CXCV törvény) által az államháztartás központi alrendszerébe sorolt köztestületek
- valamint e köztestületek által irányított köztestületi költségvetési szervek” (Noszováth P. 2011)

A költségvetést többféle jelentéssel ruházhatjuk fel. Egyrészt, egy előzetes pénzügyi terv, mely tartalmazza az államháztartás bevételeit és kiadásait, vagyis az állam meghatározott időintervallumra való előre jelzése az esedékes és várható bevételek, valamint a teljesítendő kiadások alakulásáról. (Speigelné Szabó M. 2008)

Másrészt a költségvetés magába foglalja a költségvetés végrehajtását és a zárszámadást. Zárszámadás alatt az állam tényleges bevételeinek és kiadásainak mérlegét értjük, mellyel egy beszámolót kapunk az állam pénzügyeinek alakulásáról. Bár a gazdálkodás minden esetben előre meghatározott költségvetés alapján kell, hogy történjen, de a kiadásokat és a bevételeket előre nem látható tényezők felboríthatják, így szükségessé válnak az előirányzatok átcsoportosítása vagy módosítása.

Harmadrészt a költségvetés egy törvény, azaz az éves költségvetési törvénnyel egyen értékű, vagyis azonos. A költségvetési törvény jellegét tekintve nagyban eltér más törvényektől, csak elfogadásának módját tekintve törvény, tartalma egyedülálló pénzügyi döntésekkel ismert meg minket.

2.2 Az államháztartás önkormányzati alrendszere

„Az államháztartás Önkormányzati alrendszere:

- a helyi önkormányzatok
- a helyi nemzetiségi önkormányzatok és az országos nemzetiségi önkormányzatok
- különféle társulások
- valamint a térségi fejlesztési tanácsok és mindezek által irányított költségvetési szervek” (Noszováth P. 2011)

Az Alaptörvény 32. cikkében leírtak alapján a helyi önkormányzat a helyi közügyek intézése érdekében, törvény keretei között:

- gyakorolja az önkormányzati tulajdon tekintetében a tulajdonost megillető jogokat;
- meghatározza önálló költségvetését és az alapján gazdálkodik;
- felhasználható vagyonával és bevételeivel kötelező feladatai ellátásnak veszélyeztetése nélkül vállalkozást folytathat;
- dönt a helyi adók fajtájáról és mértékéről.

„A 34. cikk (1) bekezdése rögzíti, hogy a helyi önkormányzat részére törvényben előírt kötelező feladat- és hatásköreinek ellátásához azokkal arányban álló költségvetési, illetve más vagyoni támogatásra jogosult.” (DR. Papp E. M. 2023)

A helyi önkormányzatok gazdasági önállóságának egyik feltétele, hogy feladatainak ellátásához megfelelő vagyonnal kell, hogy rendelkezzen, amely vagyon az Alaptörvényben leírtak alapján nemzeti vagyonnak minősül. (DR. Papp E. M. 2023)

A helyi önkormányzatok bevételei alapvetően három forrásból származnak,

- saját bevételek,
- átengedett központi bevételek,
- állami hozzájárulások és támogatások.

A helyi önkormányzatok kiadásait tekintve egy elég szokatlan képet kapunk, mivel lényegesen eltérő kiadásokkal számol egy kis település egy városi önkormányzattal szemben, vagy egy hátrányos helyzetű akár zsáktelepülés egy fejlettebb térségben lévő önkormányzattal ellentétben. Kiadások tipikus elemi közé tartoznak a működési kiadások melyeket a település a község fenntartására fordít nagy részben, lakossági juttatások melyek segítik a családokat a megélhetésben, bérek és járulékok kiadásai valamint egyéb kiadások.

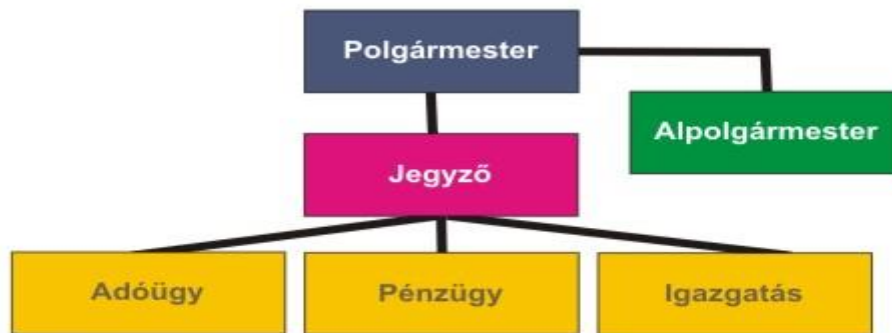
2.2.1 Helyi önkormányzatok feladat és hatáskörei

A helyi önkormányzatnak van törvényben meghatározott, illetve önként vállalt feladat és -hatásköre. „A helyi önkormányzat - a helyi képviselő-testület vagy a helyi népszavazás döntésével - önként vállalhatja minden olyan helyi közügy önálló megoldását, amelyet jogszabály nem utal más szerv kizárólagos hatáskörébe. Az önként vállalt helyi közügyekben az önkormányzat mindent megtehet, ami jogszabállyal nem ellentétes. Az önként vállalt helyi közügyek megoldása nem veszélyeztetheti a törvény által kötelezően előírt önkormányzati feladat- és hatáskörök ellátását, finanszírozása a saját bevételek, vagy az erre a célra biztosított külön források terhére lehetséges.” (MÖTV 10. §)

Fő feladatai közé tartoznak:

- Településfejlesztés és településrendezés
- a település üzemeltetése
- közterületek és az önkormányzat tulajdonában álló közintézmények elnevezése
- egészségügyi alapellátás
- köztisztaság biztosítása
- óvodai ellátás
- szociális ellátások (szociális célra támogatás állapítható meg)
- helyi adóval kapcsolatos feladatok ellátása
- nemzetiségi ügyek
- hulladékgazdálkodási feladatok megszervezése és ellátása.

2.2.2 Helyi önkormányzatok szervei és működésük

2. ábra Szervezeti felépítés

Forrás: <https://www.csorog.hu/szervezeti-felepites>

Magyarországon a helyi önkormányzatok működnek a helyi közügyek és a hatalom gyakorlása érdekében. A korábbi alkotmányhoz képest az alaptörvényben már nem találunk az ország területi beosztására utaló szabályozást. Hogy milyen szinten működnek hazánkban az önkormányzatok, azt az Alaptörvény F) cikkében és a helyi önkormányzatokról szóló sarkalatos törvényben találjuk meg. Ezeket alapul véve önkormányzatok a megyékben, települési önkormányzatok a községekben, városokban; járásszékhely a városokban, megyei jogú városokban és a fővárosi kerületekben működik.

„Magyarország helyi önkormányzatairól szóló részletes törvényi rendelkezéseket 2013. január 1-től a 2011. évi CLXXXIX. törvény, (a továbbiakban: Möt.) tartalmazza, mely meghatározza, hogy milyen szervtípusai lehetnek a helyi önkormányzatoknak, milyen szerveket kötelező létrehozni, és ezek hogyan működnek. Az önkormányzat a törvény keretei között maga határozhatja meg a szervezeti felépítésére és működésére vonatkozó alapvető szabályokat a szervezeti és működési szabályzatról szóló rendelet elfogadásával.” (Józsa Z. 2014)

Az önkormányzat, hogy működni tudjon, képviselőkre és képviselőkből álló képviselőtestületre van szüksége. A képviselőket a választópolgárok választják meg, melynek a napját a köztársasági elnök határozza meg. A megbízatásuk 5 éves periódusra szól. A testület munkássága és eredményessége a képviselők munkájától függ, ők képviselik a választókerületek, települések egészét, a választópolgárok érdekeit, javaslatait helyezik szem elé. Az önkormányzati képviselőknek a kötelezettségeik és a jogaik teljes mértékben azonosak.

Az önkormányzati képviselő:

- rendelet megalkotását, illetve határozat meghozatalát kezdeményezheti a képviselőtestületi ülésen
- az ülésen az illetékes személytől felvilágosítást kérhet az önkormányzatot érintett ügyekkel kapcsolatban
- felülvizsgálatot kezdeményezhet az önkormányzati ügyekben hozott döntésekről
- testületi üléseken kötelezően részt kell vennie

- hogy munkája eredményes legyen kapcsolat tarthat a választópolgárokkal. (MÖTV. 32.§.)

A képviselőknek a testület határozhat meg rendeletben tiszteletdíjat és költségtérítést, amennyiben a feladataikat nem társadalmi megbízatásban látják el. A törvény nagyon sok összeférhetlenségi szabályt rögzít a képviselőkkel kapcsolatban. Ilyen például, hogy amennyiben egy településen képviselői tisztséget tölt be, más önkormányzatnál nem tölthet be képviselői, polgármesteri, illetve alpolgármesteri tisztséget. Amennyiben összeférhetlenség merül fel, onnantól kezdve a képviselőnek 30 napja van arra, hogy megszüntesse a megbízatásának ellátásában akadályként felmerült összeférhetlenséget. (Dr. Zongor G. 2010)

A képviselő a megválasztását követően, illetve minden év januári hónapjában köteles vagyonynyilatkozatot tenni. A kötelezettség továbbá kiterjed a házastársára és a gyermekeire is, amennyiben közös háztartásban élnek.

Az önkormányzati képviselő megbízatása többféleképpen megszűnhet:

- képviselő elhalálozásával
- lemondás esetén
- méltatlanság megállapításával
- választójogának elvesztésével
- a következő választás napjával.

A helyi önkormányzatok jogi személyek. A polgármester képviseli a képviselő-testületet. A feladatok ellátását a testület és a polgármester végzi. Főváros esetében a főpolgármester még a hivatal esetében a jegyző, illetve a társulás látja el. Amint megtörtént a választás, a testületnek 15 nap áll rendelkezésére, hogy alakuló ülést tartson. Az ülést ez esetben is a polgármester hívja össze és vezeti le. A megbízólevelek átadása után eskütételi kötelezettség illeti meg őket, mely után alpolgármestert vagy alpolgármestereket kell megválasztaniuk, és meg kell határozni az illetményüket is. Elfogadásra, vagy meglévő szabályzat esetén módosításra kerül a szervezeti és működési szabályzat is. A szabályzat rögzíti a testület üléseinek számát, mely évi 6 ülésnél nem lehet kevesebb, tehát 6 ülésnek mindenképpen lennie kell. A fő szabályok szerint az ülések nyílt ülések, de kivételes és törvényben meghatározott esetekben lehet a testületnek zárt ülést is tartania. Az üléseken született döntések, mely lehet rendelet és határozat is, egyik fő feltétele, hogy a döntés meghozatalakor a testület határozatképes volt-e. Akkor határozatképes egy testület, amennyiben a döntés hozatalának időpontjában a testület több mint fele részt vett, jelen volt. A döntések többségben nyílt szavazással születnek. (MÖTV 47.§.)

Az önkormányzati rendeleteket a működési szabályzatba foglalt módon ki kell hirdetni. Az ülésről jegyzőkönyvet kötelezően készíteni kell, melynek tartalmait a törvény meghatározza. A polgármester és a jegyző aláírást követően, kötelesek felterjeszteni a kormányhivatalhoz.

A képviselő testületnek egyik fő feladata a közmeghallgatás, melyet évente legalább egy alkalommal előre meghirdetett időpontban és helyszínen le kell vezetnie. A résztvevők nagy

többségben a választópolgárok és a helyi szervezetek képviselői. A meghallgatáson kérdéseket tehetnek fel a helyi közügyekkel kapcsolatban, illetve javaslatokat tehetnek a testületi tagoknak. Az önkormányzatok fontos szereplői a polgármesterek, kiket a választó joggal rendelkező polgárok szavazással választanak meg. A polgármester, ugyan úgy, mint a képviselő, megválasztását követően esküt tesz, és vagyonynyilatkozatot köteles benyújtani minden év január 30-ig.. A polgármester a tisztségét főállásban és megbízásban is elláthatja. Megválasztásától kezdődően ő lesz a település fő vezetője. Tagja a képviselő-testületnek, melyet ő hív össze és ő vezeti le a testületi üléseket. A polgármester fő feladatai közé sorolható a hivatal vagy közös önkormányzati hivatal vezetése. Itt nagy szerep hárul a jegyzőre is, hiszen a hivatal szakszerű és eredményes működéséhez a jegyző és a polgármester közös munkássága nélkülözhetetlen.

A polgármester tisztsége megszűnhet többféle képpen:

- új polgármester megválasztásával
- lemondással
- összeférhetetlenség kimondásával
- méltatlanság megállapításával
- a polgármester halálával.

A polgármester a megbízásának időtartama alatt havonta illetményre jogosult. Az illetmény összege jogszabályban meghatározott. A polgármester segítésére szolgálnak az alpolgármesterek, aki a polgármester helyettesítésére is alkalmasak. Az alpolgármester személyére a polgármester tesz javaslatot, akit a képviselő-testület választ meg. (MÖTV. 71.§)

A polgármester mellett mindenképpen meg kell említeni a jegyzőt, aki az önkormányzatoknál a közigazgatási szakmai vezető. Szerepet kap az önkormányzatoknál meghozott döntések előkészítésében, végrehajtásuk szakszerű megszervezésében. Ahhoz, hogy az önkormányzat törvényesen és megfelelő keretek között működhessen, szükséges, hogy egy megfelelően felkészült szakember vezesse, segítse a polgármestert, a testület és a bizottság munkáját egyaránt. A jegyzőt a polgármester nevezi ki határozatlan időre, a pályázati eljárás lebonyolítását követően. Jegyzői és aljegyzői kinevezés esetén alkalmazni kell a közszolgálati tisztségviselőkre vonatkozó törvényt, mivel vezetői munkakörnek minősül. A jegyző feladatait törvény határozza meg.

A jegyző:

- „dönt a jogszabály által hatáskörébe utalt államigazgatási ügyekben;
- gyakorolja a munkáltatói jogokat a polgármesteri hivatal, a közös önkormányzati hivatal köztisztviselői és munkavállalói tekintetében, továbbá gyakorolja az egyéb munkáltatói jogokat az aljegyző tekintetében;
- gondoskodik az önkormányzat működésével kapcsolatos feladatok ellátásáról;
- tanácskozási joggal vesz részt a képviselő-testület, a képviselő-testület bizottságának ülésén;
- jelzi a képviselő-testületnek, a képviselő-testület szervének és a polgármesternek, ha a döntésük, működésük jogszabálysértő;
- évente beszámol a képviselő-testületnek a hivatal tevékenységéről;

- döntésre előkészíti a polgármester hatáskörébe tartozó államigazgatási ügyeket;
- dönt azokban a hatósági ügyekben, amelyeket a polgármester ad át;
- dönt a hatáskörébe utalt önkormányzati és önkormányzati hatósági ügyekben;
- a hatáskörébe tartozó ügyekben szabályozza a kiadmányozás rendjét;” (MÖTV 81.§.)

Az önkormányzat működésével, a polgármester és jegyző hatáskörébe tartozó ügyek előkészítésére, és az ügyek végrehajtására, a képviselő-testület polgármesteri hivatal vagy közös önkormányzati hivatal kell, hogy létrehozzon. A hivataloknál zajlik le minden olyan ügy előkészítése és végrehajtása, valamint az államigazgatási feladatok ellátása. A Möt. új szabályozása szerint, a 2000 fő alatti településeken közös önkormányzati hivataloknak kell, hogy létrejöjjenek, ugyanis az Ötv-ben szereplő egységes polgármesteri hivatalok ilyen kis településeken szükségtelenek voltak, leginkább gazdaságtalan volt a fenntartásuk. Főszabály a közös önkormányzati hivatalok esetében, hogy a hivatalhoz tartozó települések összes lakosság száma minimum 2000 fő kell, hogy legyen. Amennyiben a közös hivatalhoz tartozó egyik település város akkor az lesz a székhely, amennyiben nincs város a települések között, akkor a képviselő testület határozza meg a székhelytelepülést. A közös önkormányzati hivatalhoz tartozó településeknek lakosság szám arányosan kell a közös önkormányzati hivatal működési költségeit biztosítani, finanszírozni.

3 ÖNKORMÁNYZATOK GAZDÁLKODÁSA

Ahogy említettem korábban, az önkormányzatokra vonatkozó szabályozás a Möt. amely 2013. január 1-én lépett hatályba, melyben a helyi önkormányzatok gazdasági alapjait is meghatározták. Nagy mértékben átalakította az új szabályozás az önkormányzati gazdálkodás rendszerét. A legfőbb módosítás, hogy a normatív finanszírozást felváltotta a feladatfinanszírozás. Ezzel az volt a cél, hogy az önkormányzati feladatokhoz szükséges működési kiadásokra a keret rendelkezésre álljon. Az önkormányzatok által ellátandó feladatokat két szintre tesszük. Vannak kötelező és önként vállalt feladatai az önkormányzatoknak. Az önként vállalt feladatoknál fontos kiemelni, hogy nem veszélyeztethetik a kötelezően ellátandó feladatokat. Az önként vállalt feladatok finanszírozását az önkormányzatnak a saját bevételeiből, vagy más erre fenntartott forrásból szükséges megoldania. A kötelezően vállalt feladatokhoz az állam biztosít a központi költségvetésből támogatást. A kötelező feladatok körét már fentebb említettem.

A helyi önkormányzati gazdálkodásnak is vannak korlátjai, amit meg kell említenünk. A stabilitási törvény határozza meg a korlátokat. A legelső és legfontosabb, hogy az önkormányzat a költségvetésének tervezésénél nem tervezhet működési hiányt, illetve a nem megfelelő negatív mutatójú gazdálkodásért csakis kizárólag a helyi önkormányzat a felelős. Az önkormányzat nem vehet igénybe jogosulatlan támogatást sem. Amennyiben nem teljesíti adatszolgáltatási kötelezettségeit, illetve nem rendelkezik a megadott időpontra elfogadott költségvetéssel, azonnal felfüggesztésre kerülnek a nettó finanszírozás alapján kapott támogatások amíg az elmulasztott feladatok nem teljesítik az önkormányzatok. Az

önkormányzat gazdálkodásának biztonságáért a képviselőtestület a felelős, azért, hogy szabályszerűen működjön, a polgármester vonható felelősségre. (ÁHT 83.§.)

3.1 A helyi önkormányzatok bevételei

Már átláthatóvá vált számunkra, hogy a helyi önkormányzatok önállóan gazdálkodnak, önálló vagyonnal is rendelkeznek, de bevételeik legnagyobb részét a központi költségvetésből kapják. Amennyiben a bevételeket vizsgáljuk, 3 részt vehetünk számításba.

1. A helyi önkormányzatok saját bevételei
2. Állami támogatások és központi bevételek
3. Gazdálkodó szervezetektől átvett bevételek

A helyi önkormányzatok saját bevételeit a Mötv. 106. § (1) bekezdése határozza meg, miszerint:

- helyi adók
- saját tevékenységből, önkormányzati vagyon hasznosításából származó bevétel
- átvett pénzeszközök
- törvény alapján az önkormányzatot megillető illeték, bírság, díj
- az önkormányzat és intézményei egyéb sajátos bevételei.

3.1.1 Adóbevételek

Törvény határozza meg, hogy az önkormányzat milyen adófajtákat állapíthat meg, mely adónemeket, és csak azokra vehető ki, akiket és amelyeket a törvény felsorol. Bármely módosítás, korlátozás és bevezetés csak a törvény keretein belül történhet meg. A helyi adó mértékét mindig úgy kell meghatározni, hogy igazodjon az adóalanyok teherviselő képességéhez és a helyi adottságokhoz. Tehát az önkormányzat az illetékességi területein belül helyi adókat vehet ki. Ezek lehetnek:

- ❖ Vagyoni típusú helyi adók
 - építmény adó
 - telekadó
- ❖ Kommunális típusú helyi adók
 - magánszemélyek kommunális adója
 - idegenforgalmi adó
- ❖ Helyi iparüzési adó

Egyéb bevétel a befektetett pénzeszközök után járó kamatok. Amennyiben önkormányzati vagyon hasznosításról beszélünk, az alatt arra gondolunk, hogy saját tulajdonában álló üzlethelyiségeit vagy ingatlanjait bérbe adja, vagy eladja, így bevételre tesz szert. Az önkormányzat a pénzeszközeit, rövidebb hosszabb időre pénzintézeteknél helyezheti el akár betétként is.

3.1.2 Átvett pénzeszköz

Saját bevételeit növelheti az alapítványoktól, magánszemélyektől illetve gazdálkodószervezetektől átvett pénzeszközökkel.

3.1.3 Törvény alapján az önkormányzatot megillető illeték, bírság, díj

Ide tartoznak a jegyző által meghatározott, és egyben kiszabott környezetvédelmi bírság összegei. A helyszíni bírságból előírt teljes befizetés, illetve a jegyző körében kiszabott közigazgatási bírság valamennyid része is megilleti az önkormányzatot.

3.1.4 Egyéb sajátos bevételek

Itt említhetjük meg többek között az önkormányzat intézményeinek ár, működési- és díjbevételeit.

3.1.5 Állami támogatások és átengedett központi bevételek

A központi költségvetésről szóló törvény szabályozza, milyen bevételek tartoznak ide, melyeknek a fajtáit és a mértékét az országgyűlés határozza meg. Ezeket a bevételeket a központi költségvetésből kapják az önkormányzatok.

- 2020. december 31-ig a gépjárműadó 40%-a (Covid Miatt a 40% is elvételre került az önkormányzatoktól)
- Gépjárműadóhoz kapcsolódó bírság, pótlék és végrehajtási költségek 100%-a
- Termőföld bérbeadásból befolyt jövedelem személyi jövedelemadójának 100%-a

A következő csoportot az állami támogatások, melyet a központi költségvetésből kapnak az önkormányzatok. A támogatások felhasználási kötöttségekkel járnak, és több típust különböztetünk meg:

- A helyi önkormányzatok általános működésére kapott támogatás
- A központi előirányzatokra kapott támogatás
- kiegészítő támogatások
- céltámogatások
- Vis maior támogatások.

Az általános működésre kapott támogatás alatt az önkormányzati hivatal támogatását, a település üzemeltetéséhez kapcsolódó feladatok ellátására fordított támogatást értjük. Ide tartoznak továbbá a gyermekétkeztetési feladatok, a köznevelési, szociális és gyermekjóléti, valamint a kulturális feladatok támogatása, utak karbantartása, köztemető fenntartása. A kiegészítő támogatások olyan feladatokhoz kapcsolódnak melyekhez nem áll rendelkezésre más forrás, ilyen például a lakossági víz- és csatornaszolgáltatás, vagy például a közműfejlesztés és a szociális gyermekétkeztetést is itt lehet megemlíteni. Kiegészítő támogatásnak hívjuk a REKI támogatást, mely rendkívüli települési támogatást jelent. Az olyan rászoruló önkormányzatok igényelhetik, melyek valamilyen oknál kifolyólag hátrányos

helyzetbe kerültek, és a működésüket a támogatás nélkül nem tudnák fenntartani. Ezt a támogatást 2013-tól a fejezeti tartalék előirányzat vette át. Egyre kevesebb a céltámogatás, helyükbe lépnek az EU-s támogatások, melyek egyre nagyobb és feltörekvő tendenciát mutatnak. Utolsó sorban említjük meg a vis maior támogatást, mely előre nem látható károk gyors pénzügyi megoldására szolgál, mellyel az egyik általam vizsgált településnél találkozhattunk is.

3.2 Helyi önkormányzatok kiadásai

Az önkormányzatok költségvetési kiadásait két fő csoportra tudjuk bontani:

- működési és
- felhalmozási kiadások.

A működési kiadások között említhetjük meg a személyi jellegű kiadásokat a járulékra szánt kiadást, a dologi kiadásokat és a szociális célra szánt kiadásokat.

Felhalmozási kiadásnak két fő csoportját különböztetjük meg:

- felújítási és
- beruházási kiadások.

3.3 Költségvetés

„Költségvetés az állam pénzgazdálkodását (bevételeit, kiadásait) teljeskörűen tartalmazó, meghatározott időszakra (általában egy évre) vonatkozó, jóváhagyott pénzügyi terv, illetve a tényleges kiadásokat és bevételeket nyilvántartó pénzügyi alap. A költségvetés kettős jellegű, egyrészt pénzügyi tervként a becsült kiadások és becsült bevételek összessége, másrészt pénzügyi alap, amelyen keresztül a bevételek áramlanak, illetve pénzügyi kifizetéseket teljesítenek, mintegy számlaként funkcionál”. (Andróczy F. 2011)

A helyi önkormányzat költségvetési rendelete tartalmazza az önkormányzatok bevételeit és kiadásait. A költségvetési rendeletnek megvan, hogy miket kell tartalmazni, melyet az államháztartásról szóló törvény határoz meg. Fontosabb elemei:

- a helyi önkormányzatok költségvetési bevételeit és költségvetési kiadási előirányzatait
 - működési bevételek
 - működési kiadások
 - felhalmozási bevételek
 - felhalmozási kiadások
- kötelező és önként vállalt feladatok
- amennyiben a helyi önkormányzatnak vannak költségvetési szervei, azok bevételi és kiadási előirányzatait
- költségvetési egyenleget, mind működési kiadások és bevételek összege, valamint felhalmozási kiadások és bevételek összege.

A költségvetési rendeletet a hivatal jegyzője készíti elő, melyet a polgármester terjeszt a képviselőtestület elé.

Költségvetési szerv bevételi előirányzatának elfogadását követően a szerv feladata, hogy ezek a bevételek teljesüljenek is. A kiadási előirányzat egy korlát, a megadott keretig van joga felhasználni az összeget. A kiadási előirányzat a költségvetési támogatási előirányzathoz és a szerv saját bevételének előirányzatából áll össze. Azaz, megvizsgálják, mennyi lesz az adott év bevétele, annyi kiadással tervezhetnek. (Botos, Schlett, 2010)

3.4 Zárszámadás

„Törvényi formában megjelenő kimutatás, amely tartalmazza a költségvetés végrehajtásának a tényeit. A zárszámadási törvény a központi költségvetési törvény tervszámait összeveti a megvalósult kiadásokkal és bevételekkel. Felépítése a költségvetési törvényhez hasonlít. A Kormány felelős a zárszámadási törvényjavaslat elkészítéséért és az Országgyűlés elé terjesztéséért a költségvetési évet követő nyolc hónapon belül. (Andróczy F. 2011)

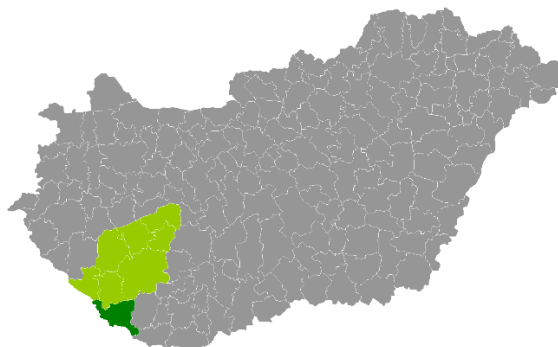
A helyi önkormányzatoknak a költségvetés végrehajtásáról zárszámadást kell készíteni. A zárszámadás úgy, mint a költségvetés formája, önkormányzati rendelet. A jegyző készíti elő és a polgármester terjeszti a képviselő testület elé.

A zárszámadásnak is vannak kötelező elemei:

- mérlegek melyeket az államháztartási törvény előír
- önkormányzatok adósságának állományát
- vagyonkimutatás
- az önkormányzat által beszedett adóról kimutatást.

4 A CSOKONYAVISONTAI KÖZÖS ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL BEMUTATÁSA (BABÓCSA, RINYAÚJNÉP)

A Csokonyavisontai Közös Önkormányzati Hivatal a barcsi járásban helyezkedik el, Somogy megye déli részén.

3. ábra Barcsi Járás

Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Barcsi_j%C3%A1r%C3%A1s

Az általam választott 2 település 2020. január 1-én csatlakozott a hivatalhoz. 2020 előtti évben külön álló hivatalt alkottak, plusz három településsel együtt. A plusz települések Komlósd, Péterhida és Somogyaracs voltak. 2019. december 31-én Somogyaracs kilépett a hivatalból, így a maradék 4 település 2000 fő alá csökkent, így mint Babócsai Közös Önkormányzati Hivatal megszűnt. 2020 januárját már Csokonyavisontai Közös Önkormányzati Hivatalként kezdtük. A hivatal a Barcsi Többcélú Kistérségi társuláshoz tartozik. A Barcsi kistérség, Somogy megye déli határrészén helyezkedik el, délre tőle Horvátországgal szomszédos, északra pedig a Nagyatádi kistérség határolja.

„2004. június 28-án a barcsi kistérséghez tartozó települési önkormányzatok együttes képviselő- testületi ülést tartottak, melyen valamennyi település képviselő- testülete határozatban döntött a többcélú kistérségi társulás létrehozásáról. Az így megalakult Barcsi Többcélú Kistérségi Társulás alapító okirata és a társulási megállapodás aláírásra került.” (Barcsikisterseg.hu 2004.)

3. ábra Kistérséghez tartozó települések

forrás: internet

A kistérséget 25 település alkotja, közöttük a választott két település is. A társulás megkönnyíti a hivatalok életét, hiszen sok feladatot átvállalt tőlük. A Feladatait megállapodásban rögzítették. Itt szeretnék megemlíteni párat a kiemelt feladatok közül.

- „területfejlesztés, kistérségi területfejlesztési projektek megvalósítása a hatályos törvényre tekintettel,
- alapfokú közoktatási intézmények közös fenntartása,
- alapfokú közoktatási feladatok közös ellátása,
- pedagógiai szakszolgálati feladatok közös ellátása: gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, és gondozás, a fejlesztő felkészítés, a nevelési tanácsadás, a logopédiai ellátás, a továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás és a gyógytestnevelés,
- egészségügyi alapellátás együttes szervezése,

- szociális és gyermekjóléti alapellátás együttes szervezése: a családsegítés, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, a közösségi ellátások, a támogató szolgáltatás és a nappali ellátás.
- a Társulás ellátja a Barcsi Kistérség területén a Területfejlesztési törvény előírásai alapján a Kistérségi Fejlesztési Tanács feladatait is.” (Barcsikiterseg.hu 2004)

Egyéb feladatokat is ellát a kistérség, ilyenek például:

- mozgókönyvtárak létrehozása a könyvtári szolgáltatás nélküli településeken,
- hulladékgyűjtés közös szervezése, hulladékgazdálkodási feladatok közös ellátása, szennyvíztisztítás és elvezetés,
- közrend- és közbiztonsági feladatok,
- család, gyermek- és ifjúságvédelem,
- katasztrófavédelem közös szervezése,
- esélyegyenlőségi program,
- gazdaság- és turizmusfejlesztés.

Babócsa

Babócsa a többi településsel egységesen a Somogy megye déli részén helyezkedik el. Nagyon híres a babócsai nárciszos, melyet minden évben az ország minden pontjáról jönnek megtekinteni a Basa kertbe. 2013-ban megszűnt a bölcsődei ellátás, melyet az óvoda biztosít valamely szinten, de nagyrészt a Biztos kezdet Gyermekház látja el a bölcsődés korú gyermekek foglalkoztatását. Óvoda és iskola is helyet kap a településen, melyek közül az iskolát pályázati forrásból újítják fel napjainkban is. El lehet mondani, hogy Babócsa az utóbbi években nagy fejlődéseken megy keresztül, melyeket pályázatoknak köszönhet. Több utcát felújítottak, leaszfaltoztak és javítottak az út minőségén. A 2023 január 1-én a lakosság száma 1505 fő, melyből nagyon sok a hátrányos helyzetben élő, akik a szociális támogatásokra, sajnos rá vannak szorulva minden hónapban, hiszen a megélhetésük a tét.

Rinyaújnép

Rinyaújnép Dél-somogyi kistelepülés. Megközelíthető Nagyatád és Barcs felől mellékútvonalon. A település egy utcás zsáktelepülés, az utcát neves szülöttéről, Gábor Andorról nevezték el. Nincs sem óvoda, sem iskola. A babócsai körzeti iskola és óvoda fogadja a rinyaújnépi gyerekeket. A falut a közelmúltban felfedezték maguknak a külföldiek, több házat is német és holland családok vásároltak meg. Rinyaújnép lakosságának száma 50 fő. Sajnos a település teljesen el van szegényedve. Pár családból a családfő külföldön vállal munkát, pár ember viszont a környező településeken dolgozik, de a tömegközlekedés sajnos nem a legjobban megoldott. Ritkán járnak a buszok be a településre, ha be is megy akkor a reggeli órákban és az estiben. A gyermekeket a falubusz viszi az iskolába és az óvodába, és a mindennapi életben is nagy segítséget nyújt a falugondnoki szolgáltatás. Amilyen pici zsák településről van szó, mégis a legtöbb pályázatot elnyerő a sok település közül. Teljeskörű útfelújításon ment keresztül egészen a főúttól a település végéig, garázs épült, a művelődési központ kívül belül felújításokon esett át az elmúlt években. Modern játszótér kapott helyet,

melyet a gyermekek nagy szeretettel használnak. A kis számú lakók nagy része gyermek. Az 50 lakosból 13 gyermek él a településen. A település elszegényedését sajnos az alul iskolázottság okozza első sorban, illetve a környék munkahely hiánya.

A választásom azért esett erre a két település elemzésére az általam ismertek közül, mert két nagyon különböző típusú faluról van szó. Az elemzések a végén láthatóvá válik hogy miként gazdálkodnak a költségvetési bevételeikkel, miként építik a falu színvonalát, mégha nagyon elszigetelt és hátrányos helyzetről is van szó.

Babócsa és Rinyaújnép települések gazdálkodása 2018-2021 közötti években.

Az adatok sokasága, és könnyebb szemléltetése érdekében, első sorban településekre és évekre bontottam le a bevételeket, és a költségvetési bevételeket vizsgáltam részletesebben, finanszírozási bevételeket nem vizsgáltam, csak megemlítettem a felsorolásban, mert csak a maradvány és az államháztartáson belüli megelőlegezés található az önkormányzatokat illetően.

A működési bevételek:

- önkormányzatok működési támogatásai (pl.: kulturális támogatás, szociális és gyermekjólét támogatás)
- működési célú támogatások államháztartáson belülről (pl.: egyéb működési célú támogatások államháztartáson belülről)
- termékek és szolgáltatások adói (pl.: értékesítési és forgalmi adók, gépjárműadó)
- működési bevételek (pl.: tulajdonosi bevételek, egyéb működési bevételek)

A felhalmozási bevételek:

- felhalmozási célú bevételek államháztartáson belülről (egyéb felhalmozási bevételek államháztartáson belülről illetve kívülről)

A finanszírozási bevételek:

- Maradvány igénybevétele (előző évi maradvány igénybevétele)
- Államháztartáson belüli megelőlegezések

Természetesen a felhalmozási és a finanszírozási bevételeket még több részre lehetne bontani, de azok nem tipikusak az általam vizsgált önkormányzatokkal.

Először is megnéztem az önkormányzatok eredeti, módosított előirányzatait és a teljesítést. Amikor sz önkormányzatok a költségvetést tervezik, már a tervezett évnél a bevételeit nagyjából meg tudják mondani egy felmérés segítségével. Év végén egy „megalapozó felmérés” nevű adatszolgáltatást szükséges az önkormányzatoknak kitölteni az EBR42-rendszerben, melyet helyes kitöltés és lezárás után a Belügyminisztérium Önkormányzati gazdasági főosztálya és a Pénzügyminisztérium Önkormányzati költségvetési rendszerek főosztálya közös elemzés után, visszatölti a rendszerbe az „eredmény” nevű táblázatot, melyben közli az önkormányzatokkal a jövő évi támogatások összegét. Itt kapnak egy alapot, hogy a költségvetést milyen alapokkal kezdhetik el tervezni. „Az eredmény mellékleten megjelennek a mutatók, és az abból képzett támogatások forintban. A központilag számolt támogatások összegéről is itt értesülnek az önkormányzatok.” (EBR 42. Önkormányzati információs rendszer)

Kiadásoknál is mint a bevételeknél, az önkormányzatokra tipikus kiadásokat vizsgáltam, és bontottam alább. Úgyszintén 3 részre bontottam, de a finanszírozási kiadásokról csak említést tettem, de tovább nem vizsgáltam.

Működési kiadások

- személyi juttatások (törvény szerinti illetmények és munkabérek, béren kívüli juttatások;)
- Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó
- Dologi kiadások (közüzemi díjak, egyéb szolgáltatások, kommunikációs szolgáltatások, kiküldetések, általános forgalmi adó)
- Ellátottak pénzbeli juttatásai (intézményi ellátások, köztemetés, települési támogatások)
- egyéb működési célú kiadások (egyéb működési célú támogatások államháztartáson kívülre, egyéb működési támogatások államháztartáson belülre)

Felhalmozási kiadások

- Beruházások (ingatlanok vásárlása, egyéb tárgyi eszközök beszerzése és létesítése, a beruházáshoz kapcsolódó forgalmi adó)
- Felújítások (Ingatlanok felújítása, tárgyi eszközök felújítása, és a hozzájuk kapcsolódó forgalmi adó)

Finanszírozási kiadások

- Államháztartáson belüli megelőlegezések visszafizetése

A kiadásoknál összehasonlítottam az eredeti, a módosított előirányzatot a teljesítéssel, majd a legtipikusabb kormányzati funkciókként összehasonlítást végeztem, amiket a táblázatok és kimutatások alatt részleteztem, majd a bevételi és a kiadási oldalon megvizsgáltam a tervezés megalapozottságát, a módosítási arány százalékot, és a pénzügyi teljesítést százalékban. Mérlegeiket és maradványkimutatásaikat szemléltetem.

4.1 Babócsa költségvetésének vizsgálata a beszámolók alapján

4.1.1 Bevételi oldal

Az önkormányzati önállósághoz elengedhetetlen a költségvetés egyensúlya. Az önkormányzatoknál elengedhetetlen a stabil bevételi oldal, mely a felhasználható, vagyis elkölthető forrást biztosítja az önkormányzatok számára. Az alábbi táblázat az önkormányzatok eredeti, módosított előirányzatait, valamint a teljesítést mutatja.

1. táblázat

Babócsa Község Bevételi előirányzat változásai

ÉV	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés
2018	178 698 541	192 284 437	213 656 957
2019	219 628 698	229 029 648	259 125 660
2020	216 298 636	251 581 506	222 150 702
2021	159 152 196	537 715 479	536 353 235

Forrás: Saját szerkesztés a beszámolók adatai alapján

Első sorban az Babócsa önkormányzat bevételi oldalának tervezés megalapozottságát kívánom bemutatni, majd a módosítási arányt végül a pénzügyi teljesítést.

„A tervezés megalapozottsága mutató azt mutatja meg, hogy a tervezés során az elemi költségvetésbe bekerült eredeti előirányzat mennyire volt megalapozott, milyen mértékben teljesült a terv.” (Lukács L. 2022)

$\text{Tervezés megalapozottsága} = \text{Tényleges bevétel} / \text{eredeti előirányzat} * 100$

2018-as évben a megalapozottság 117,5% volt, 2019-ben 118%, 2020-ban 102 % és a 2021-es évben 337%-ot mutatnak az összegek. Ezek a mutatószámok azt jelentik, hogy alul lett tervezve a bevételi oldal az önkormányzat minden évben. A bevételek a pluszban elnyert pályázati összegekkel bővültek, melyek az év folyamán kerültek a költségvetési összegbe. Az iparüzési adók alul számítása és egyéb bevételek növelték még a költségvetési bevételi oldalt. A 2021-es év mutat nagy mértékű alul tervezést, de ott egy Európai Unió pályázat elnyerése felelős a nagy összegű növekedésért. Az eredeti előirányzatokon az önkormányzat minden évben módosítást hajtott végre.

$\text{Módosítási arány} = \text{Módosított előirányzat} / \text{Eredeti előirányzat} * 100$

„A módosítási mutató azt mutatja meg, hogy a költségvetési év során milyen mértékben kerültek az előirányzatok módosításra.” (Lukács L. 2022)

A módosítási arány 2018-ban 107%, 2019-ben 104 %, 2021-ben 116% majd a 2021-es évben, akár csak a megalapozottság nagy eltérést mutat, összesen 337%-ot. Az előirányzatok módosítása valamennyi évben változást mutat. de a legjelentősebb a 2021-es év volt, a pályázati forrás következtében és az év közbeni változások miatt. A módosítás indokoltságát a következő mutató indokolja.

$\text{Pénzügyi teljesítés mutatószám} = \text{Tényleges bevétel} / \text{Módosított előirányzat} * 100$

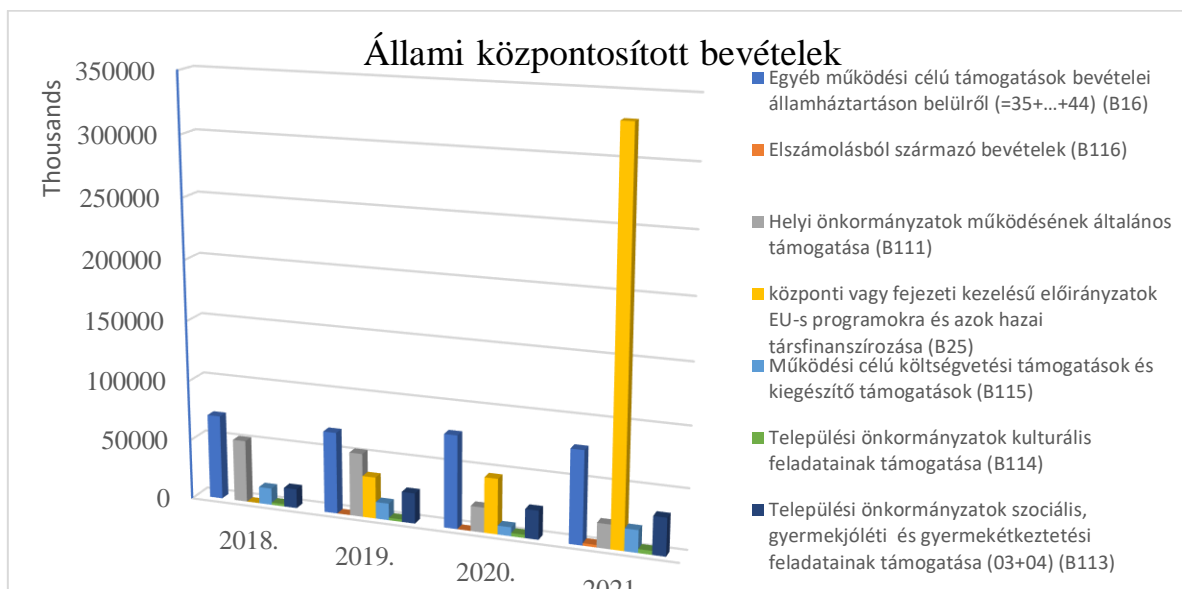
„A pénzügyi teljesítési mutató azt mutatja meg, hogy a költségvetési év során milyen mértékben teljesültek a módosított előirányzatok. Év közbeni vizsgálat során segíti az előirányzatok várható teljesítésének nyomon követését.” (Lukács L. 2022)

A pénzügyi teljesítés a 2018-as évben 111 %, a 2019-es évben 113%, a 2020-as évben 88% végül a 2021-ben 99%. A 2018-as és 2019-es év alul lett módosítva, ott nagyobb összegű módosítást kellett volna az önkormányzatnak végrehajtani. Az eltérést az iparüzési adó bevétel növekedése hozta. A 2020-as és a 2021-es év túl módosítást mutat, itt az önkormányzat túl módosította az előirányzatokat, tehát ilyen mértékű módosítás nem volt indokolt. A módosított előirányzattól való elmaradást az adóbevételek alulmaradása okozta, hiszen a 2020-as évben a

gépjárműadó 40%-a illetve volna meg az önkormányzatokat, de a covid járvány miatt nem csak a bevétel 60%-a illetve az államkincstárt hanem a teljes adóbevétel 100%-a.

4.1.1.1 Állami központosított támogatások

Oszlop diagram segítségével szeretném szemléltetni a támogatások alakulását.

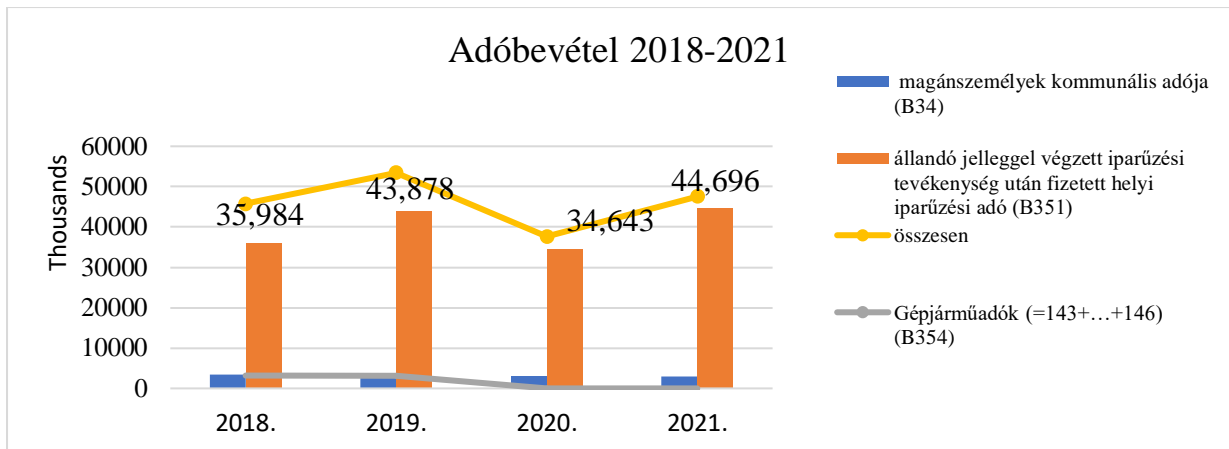
4. ábra Központi támogatások alakulása

Forrás: saját szerkesztés a KGR beszámoló adatok alapján

A grafikonon jól látható, hogy a bevétel a 2021-es évben volt a legmagasabb, a korábban említett Európai Unió pályázatnak az összeg miatt. A legkevesebb támogatást a 2018-as évben kapta az önkormányzat, melyben nem volt pályázati forrás sem és a támogatások összegei is alul maradt a következő éveketől. 2019-ben 42 millió Ft-tal több támogatás jutott a településnek, ahol szintén az EU-s programokra való támogatottság ugrott meg jelentős mértékben. Az első két évben a helyi önkormányzatok működésének általános támogatása 250%-kal magasabb volt, mint az elmúlt 2 évben. A szociális támogatás 2020-ban minimális visszaesést mutat ez előtte lévő évhez képest viszont a 2021-es évben nagyléptékben növekedett, pontosan 131%-a, az előző évnek.

4.1.1.2 Helyi adóbevétel

A következő diagramm az önkormányzat adóbevételeit szemlélteti

5. ábra Adóbevételek alakulása az évek alatt

Forrás: saját szerkesztés a beszámoló adatai alapján

A helyi adóbevétel az önkormányzat költségvetésének legjelentősebb bevétele, fajtái:

- iparüzési adó,
- kommunális adó
- gépjárműadó.

Az iparüzési adóbevétel nagyban megkönnyíti a település bevételi oldalának biztonságát. A grafikonon jól látható, hogy a nagy összegek mind a HIPA-hoz köthetőek, még ehhez képest a többi adóbevétel csekély összegű. A Gépjárműadó 40%-a, amíg illetve az önkormányzatot, addig az az összeg is könnyebbséget jelentett. 2020-as évtől, ahogy a grafikonon is látszik, sajnos már nem számolhattunk vele, 2021 január 1-től a NAV felé kell fizetni az adó összegeket. Az Iparüzési adó az, ami a 2021-es évben a 2020-as évhez képest megugrott, melynek oka, hogy a településen egy nagy étterem és egy a környező településekhez képest nagy és elit szórakozóhely létesült. A legnagyobb bevétel mégis a 2019-es évben volt, melynek oka, hogy a Coop-Kereskedelmi Kft abban az évben több boltot üzemeltetett a faluban, melyek a 2020-as évben felszámolásra kerültek már az év közepe felé. Mezőgazdasági telephely is működik a faluban, mely egyre több munkát ad a településen és a környező falvakban lakóknak.

Összességében az önkormányzat bevételi oldala stabil. A bevételi adatokból megállapítottam, hogy az önkormányzat költségvetése stabil, szilárd alapokon áll. A folyamatosan változó, az államháztartás működését szabályozó jogszabályok következtében a település gazdálkodása biztonságos, az önkormányzat pénzellátása folyamatos, zavartalan.

4.1.2 Kiadási oldal

Az önkormányzatok a kiadásait a kötelezően ellátandó és az önként vállalt feladataik finanszírozására fordítják. A kiadások alapvetően két csoportba sorolhatjuk, működési és a felhalmozási kiadások. A működési kiadások közé sorolhatjuk a személyi juttatások és

járulékaik, az ellátottak pénzbeli juttatásait, a dologi kiadásokat és az egyéb működési kiadásokat. A felhalmozási kiadásokat a beruházások és felújítások alkotják. A következőkben az önkormányzati költségvetés kiadási oldalának megalapozottságát kívánom bemutatni. A következő táblázat az eredeti, módosított kiadási előirányzatokat, valamint a tényleges teljesítést mutatja.

2. táblázat

Babócsa község Kiadási előirányzatának változásai

ÉV	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés
2018	134 703 988	231 279 896	185 569 318
2019	189 551 225	240 597 167	192 839 015
2020	249 568 741	329 435 670	167 718 583
2021	261 757 592	639 819 800	219 408 573

Forrás: Saját szerkesztés a beszámolók adatai alapján

A tervezés megalapozottsága, az eredeti előirányzat teljesítése:

Tervezés megalapozottsága = tényleges kiadás / eredeti előirányzat x 100

Jól látszik hogy az önkormányzat a 2018 és a 2019-es évben az előirányzatait alul tervezte, hiszen a 2018-as év 137 %-al mutat többet a teljesítés mint az eredeti előirányzat, a 2019-es évben viszont csekély alul tervezést mutat, mindössze 101%-ot a megalapozottsági mutató. A következő két évben a mutató 67 és 83%-ot mutat ami nagyobb összegű túltervezésre utal az önkormányzatnál. Az alul tervezés a megnövekedett beruházások és felújítások miatt alakult így, míg a túltervezés a meg nem valósult fejlesztések és beruházások hiánya miatt következett be. A 2020-as évben is 50 milliót terveztek beruházásra és sajnos semmi nem valósult meg belőle.

Az eredeti előirányzatokat az önkormányzat minden évben módosította.

Módosítási arány = módosított előirányzat / eredeti előirányzat x 100

Az önkormányzat módosítási arány mutatója ingatag volt az években, 2018-ban 171%-ot, 2019-ben 126%-ot, 2020-ban 132%-ot míg 2021-ben a legnagyobb 244% -ot mutat. A módosított előirányzatok minden évben növekedtek, főleg a 2018-as és 2021-es év volt a kimagasló. A 2018-as módosításban túl lett tervezve a dologi kiadások között az egyéb szolgáltatás és az általános forgalmi adó előirányzat. A 2021-es kiadás a be nem fejezett EU-s támogatás miatt mutat túltervezést, mely több lépcsőben teljesül az évek alatt. 2018-ban a teljesítés jócskán meghaladta az eredeti előirányzatot, azonban a módosított előirányzattól nagy mértékben elmarad.

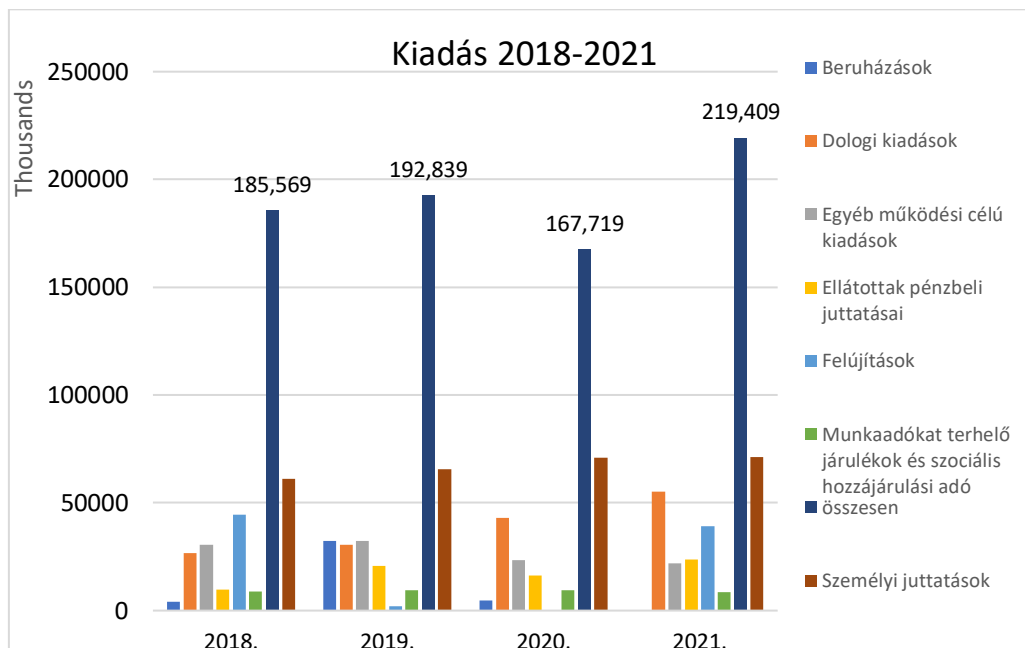
A módosítás indokoltságát mutatja be a pénzügyi teljesítés mutatószáma:

Pénzügyi teljesítés = tényleges kiadás / módosított előirányzat x 100

A pénzügyi teljesítés mutató számai a következő képen alakultak. 2018-ban 80%, 2019-ben úgyszintén 80%-t mutat, majd 2020-ban 51%-ot és 2021-ben 34% a mutató. Jól látjuk hogy a pénzügyi teljesítési mutató az önkormányzat vonatkozásában minden évben 100% alatt marad,

tehát nem igényelt ekkora előirányzat módosítást, mint amekkorát végrehajtott. A teljesítés elmaradása a fel nem használt céltartalékok miatt alakult így.

A következő diagram jól mutatja a költségvetési kiadások alakulását kormányzati funkciókként.

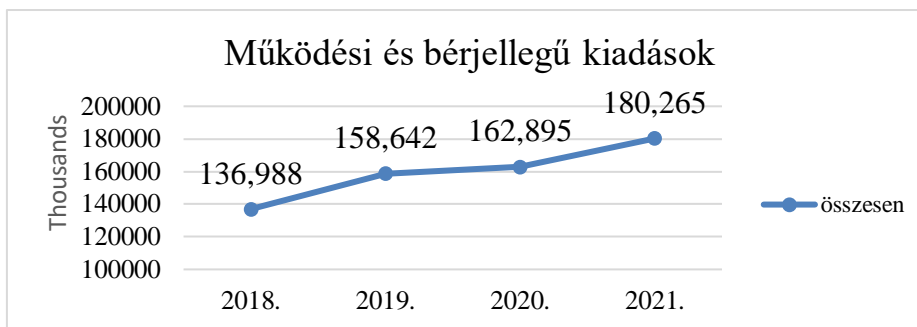
6.ábra Költségvetési kiadások

forrás: saját szerkesztés beszámolóik adatai alapján

A kiadások alakulása jól leolvasható a grafikonról, egyes részletek és azok alakulását és azok okait lejjebb részletezem.

4.1.2.1 Működési és bérjellegű kiadások

A kiadások között jelentős összeget képviselnek a működési és bérjellegű kiadások. Az önkormányzat a bér jellegű kiadásokat a foglalkoztatottak, a képviselők és a polgármester bérére használja fel, valamint a járulékok kifizetésére. A működési kiadások azok, melyeket elsősorban a kötelezően ellátandó feladatokra fordít az önkormányzat, mint például zöldterületek és parkok fenntartása, közutak és köztemető fenntartása, közvilágítás, közüzemi díjak kiegyenlítése és szociális kiadások.

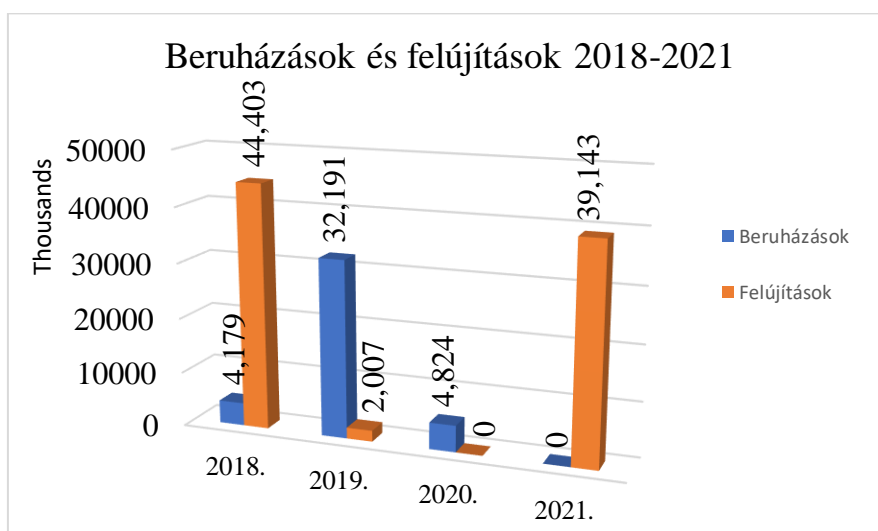

7. ábra Működési és bér kiadás

forrás: saját szerkesztés

A kiadások minden évben növekedtek az önkormányzatnál. A képviselői tiszteletdíjak minden évben emelkedtek, a polgármester illetménye is folytonos növekedésen megy keresztül a költségtérítéssel együttvéve. Szerencsére az önkormányzat egyre több közfoglalkoztatottnak tud munkát biztosítani a településen, ez által növekszik a munkabérek kiadása is. A közfoglalkoztatásban dolgozók szám 2021-re elérte a 32 főt. A munkabérük 2018-2020 években bruttó 81 530 Ft volt, mely 2021-es év március 1-én 85 000 Ft-ra növekedett.

4.1.2.2 Felhalmozási kiadások

8. ábra Felhalmozási kiadás

forrás: saját szerkesztés beszámolók adatai alapján

Az önkormányzat nem gazdálkodik jelentős vagyonnal, így a kisebb beruházásokat és felújításokat saját bevételi forrásból végre tudja hajtani, de a nagyobbakhoz szüksége van a pályázati támogatásokra. A pályázatokat az utóbbi években nem nagy számban nyerte el sajnos a település, de egy kettőt azért sikerült. 2018-ban felújításra került az orvosi és a védőnői szolgálat helyisége, és a pénzből a berendezések is megvételre kerültek, a kis összegű

beruházáson a közfoglalkoztatottaknak gébeszerzés, és az orvosi rendelő eszközei kerültek megvásárlásra. 2019- ben a beruházás volt magas, amiből pályázaton nyert gépeket vásárolt az önkormányzat. 2020-ban nem történt felújítás a beruházás is kis mértékű volt. 2021-es évben a felújítás meghaladta a 40 millió forintot. Az óvodai udvar került felújításra az óvodás gyermekek nagy örömeire. A településen két teljes utca kapott új aszfaltot a régi kátyús út helyett.

4.1.3 Mérleg

3. táblázat

Babócsa mérlegének eszköz oldali alakulása

MÉRLEG	2018	2019	2020	2021
A/I Immateriális javak (=A/I/1+A/I/2+A/I/3)	461 656	227 928	1 147	0
A/II Tárgyi eszközök (=A/II/1+...+A/II/5)	1 023 886 955	1 011 249 867	972 509 490	961 172 386
A/III Befektetett pénzügyi eszközök (=A/III/1+A/III/2+A/III/3)	10 000	10 000	10 000	10 000
A) NEMZETI VAGYONBA TARTOZÓ BEFEKTETETT ESZKÖZÖK (=A/I+A/II+A/III+A/IV)	1 024 358 611	1 011 487 795	972 520 637	961 182 386
B/I Készletek (=B/I/1+...+B/I/5)	0	0	0	160 000
B) NEMZETI VAGYONBA TARTOZÓ FORGÓESZKÖZÖK (= B/I+B/II)	0	0	0	160 000
C/II Pénztárak, csekkek, betétkönyvek (=C/II/1+C/II/2+C/II/3)	473 045	262 205	482 055	194 365
C/III Forintszámlák (=C/III/1+C/III/2)	40 482 415	51 097 222	104 270 108	456 609 515
C) PÉNZESZKÖZÖK (=C/I+...+C/IV)	40 955 460	51 359 427	104 752 163	456 803 880
D/I Költségvetési évben esedékes követelések (=D/I/1+...+D/I/8)	11 365 732	12 092 613	16 421 168	15 620 761
D/II Költségvetési évét követően esedékes követelések (=D/II/1+...+D/II/8)	0	0	19 102 038	19 102 038
D/III Követelés jellegű sajátos elszámolások (=D/III/1+...+D/III/9)	533 936	343 400	280 000	143 640
D) KÖVETELÉSEK (=D/I+D/II+D/III)	11 899 668	12 436 013	35 803 206	34 866 439
E/II Fizetendő általános forgalmi adó elszámolása (=E/II/1+E/II/2)	-104 110	-104 110	-104 110	0
E/III Egyéb sajátos eszközoldali elszámolások (=E/III/1+E/III/2)	11 600	11 600	11 600	11 600
E) EGYÉB SAJÁTOS ELSZÁMOLÁSOK (=E/I+E/II+E/III)	-92 510	-92 510	-92 510	11 600
ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (=A+B+C+D+E+F)	1 077 121 229	1 075 190 725	1 112 983 496	1 453 024 305

Forrás: saját szerkesztés

A nemzeti vagyonba tartozó pénzügyi eszközök értéke lecsökkent az évek alatt, ami az értékcsökkenések elszámolásával magyarázható. Nem volt annyi eszközvásárlás mint amennyi az értékcsökkenések értéke. Pénzeszközök nagy ugrást mutatnak a 2021-es évre, melynek a pályázati összeg az oka, viszonyt az előző években nem nagy növekedést mutatott. A

követelések is az utóbbi két évben nőttek meg, mind az éveben és a következő évben esedékes követelésekre érvényes. Összességében az eszköz oldal nagy mértékű növekedését a pénzeszköz mutatja.

4. táblázat

Forrás oldal alakulása

MÉRLEG	2018	2019	2020	2021
G/ SAJÁT TŐKE (= G/I+...+G/VI)	1 071 936 456	1 069 886 078	1 102 272 596	1 122 353 317
H/I Költségvetési évben esedékes kötelezettségek (=H/I/1+...+H/I/9)	1 259 242	1 262 422	1 431 423	1 440 768
H/II Költségvetési évet követően esedékes kötelezettségek (=H/II/1+...+H/II/9)	791 975	804 975	2 147 467	2 073 595
H/III Kötelezettség jellegű sajátos elszámolások (=H/III/1+...+H/III/10)	0	0	791 975	35 836 542
H) KÖTELEZETTSÉGEK (=H/I+H/II+H/III)	5 184 773	5 304 647	4 370 865	39 350 905
J) PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK (=J/1+J/2+J/3)	0	0	6 340 035	291 320 083
FORRÁSOK ÖSSZESEN (=G+H+I+J)	1 077 121 229	1 075 190 725	1 112 983 496	1 453 024 305

forrás: saját szerkesztés

Minden évben nőtt a saját tőke, melynek oka a mérleg szerinti eredmény pozitív változása volt. A kötelezettségek egyre nőttek az évek folyamán. A passzív időbeli elhatárolások a nagy összegű pályázat miatt, a további felhasználás miatt elkülönül, hiszen évek alatt valósul meg a nagy összegű támogatás. Így mind az eszközök, a források összesen is a 2021-es évre mutat jelentős változást az előző évek csekélyebb növekedései mellett.

4.1.4 Eredménykimutatás

5. táblázat

Eredménykimutatás

ÉV	2018	2019	2020	2021
I Tevékenység nettó eredményszemléletű bevétele (=01+02+03)	47 549 983	54 607 131	60 148 764	54 391 154
III Egyéb eredményszemléletű bevételek (=06+07+08+09)	166 101 707	205 228 763	187 154 583	197 268 056
IV Anyagjellegű ráfordítások (=10+11+12+13)	21 872 989	25 604 569	32 257 278	41 786 149
V Személyi jellegű ráfordítások (=14+15+16)	62 981 666	75 056 922	86 467 054	79 813 361
VI Értékesítési leírás	41 701 022	40 843 687	42 941 376	42 329 964
VII Egyéb ráfordítások	107 316 438	121 443 696	53 269 875	67 649 157
A) TEVÉKENYSÉGEK EREDMÉNYE (=I±II+III-IV-V-VI-VII)	- 20 220 425	- 3 112 980	32 367 764	20 080 579
VIII Pénzügyi műveletek eredményszemléletű bevételei (=17+18+19+20+21)	5 267	16 647	18 754	142
B) PÉNZÜGYI MŰVELETEK EREDMÉNYE (=VIII-IX)	5 267	16 647	18 754	142
C) MÉRLEG SZERINTI EREDMÉNY (=±A±B)	- 20 215 158	- 3 096 333	32 386 518	20 080 721

Forrás: saját szerkesztés

Az eredménykimutatás az önkormányzat adott évi gazdálkodásának és tevékenységének eredményét mutatja. Láthatjuk, hogy a 2020-as évre elérte, hogy a negatív előjelű eredmény pozitív előjelűre változott. 2021-ben ugyan valamivel csökkent az eredmény, de betudható a változásoknak. Csökkent a nettó bevétel, de az egyéb bevétele nőtt, nőtt az anyag jellegű ráfordítás, amit ugye csökkenti az eredmény összegét, mint ahogy az egyéb ráfordítás is csökkentette, hiszen 14 millióval nőtt.

A két negatív eredményű évben sokkal több volt a ráfordítás, mint a bevétel, ez eredményezte a negatív tevékenység és mérleg eredményt egyaránt.

4.2 Rinyaújnép költségvetésének vizsgálata a beszámolók adatai alapján

4.2.1 Bevételi oldal

Rinyaújnép bevételeit vizsgáltam hasonlóképpen, mint az előző települést. Az önkormányzat a kiadásait a bevételekből finanszírozza. Eredeti, módosított előirányzatokat és a teljesítést foglaltam táblázatba, majd a mutatószámok segítségével elemeztem az adatokat.

6. táblázat

Rinyaújnép bevételi előirányzatának változásai

ÉV	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés
2018	13 750 897	19 584 059	19 241 217
2019	18 993 000	21 835 867	56 859 090
2020	20 661 802	20 679 082	27 125 447
2021	28 146 200	52 554 193	52 235 766

forrás: saját szerkesztés

Az önkormányzat bevételi oldalának tervezés megalapozottságát vizsgálom először, utána a módosítási arányt végül a pénzügyi teljesítést.

$$\text{Tervezés megalapozottsága} = \text{Tényleges bevétel} / \text{eredeti előirányzat} * 100$$

Minden évben alul tervezte a bevételi oldalt az önkormányzat, melynek nagy valószínűsége, hogy a még el nem nyert pályázati támogatások nem lettek a bevételi oldalba beleszámolva. 2018-as évben a megalapozottság 140%-ot mutat, mely 40%-os bevétel emelkedésről árulkodik. 2019-ben 299%-os a mutatószám, mely majd 200%-kal tér el az eredetileg tervezett bevétel a teljesítéstől. Itt két nagyobb összegű pályázati összeg mutatkozik a növekedésben. 2020-ban 131%, 2021-ben 186%-os a mutatószám.

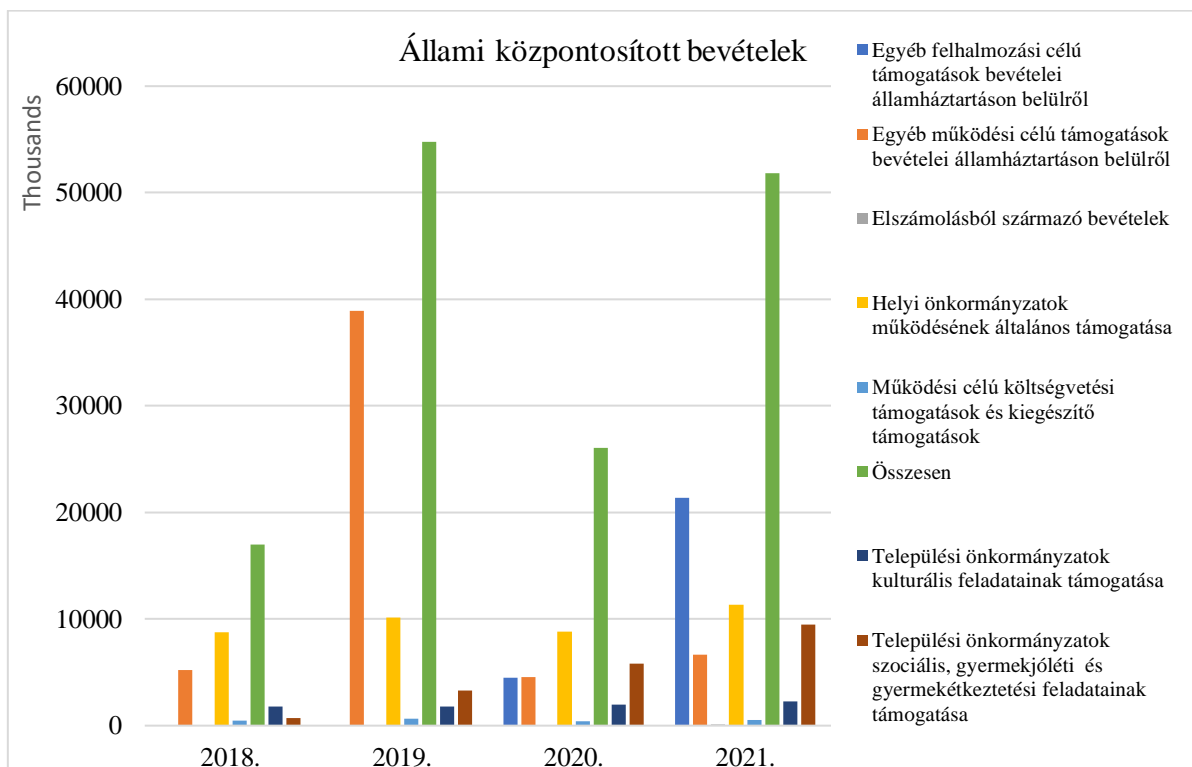
$$\text{Módosítási arány} = \text{Módosított előirányzat} / \text{Eredeti előirányzat} * 100$$

A módosítási arány megmutatja, milyen mértékben módosultak az előirányzatok az év közben. 2018-ban 142%, 2019-ben 114 %, 2020-ban 100% majd a 2021-es évben 186%-ot mutat az arányszám. Az előirányzatok módosítása valamennyi évben változást mutat, de a 2021-es év volt a legkimagaslóbb. Az eredeti előirányzathoz képest minden évben módosítást hajtott végre az önkormányzat.

$$\text{Pénzügyi teljesítés mutatószám} = \text{Tényleges bevétel} / \text{Módosított előirányzat} * 100$$

Megmutatja, hogy az év előrehaladtával, milyen mértékben teljesültek a módosított előirányzatok. Elég kusza százalékokat kapunk az éveket vizsgálva. 2018-ban 98%, 2019-ben 260%, 2020-ban 131% és végül 2021 -ben 99%-ot láthatunk. 2019-ben és a 2021-es évben túl módosítás jellemzi az önkormányzatot, tehát nem volt indokolt ekkora előirányzat módosítás, mint amekkorát végrehajtott. 2019-es és a 2020-as évben viszont, alul módosított, ugyanis a teljesítés nagyban meghaladja a módosított előirányzat összegeit. 2019-ben két nagyobb összegű pályázati forrás elnyerése mutatkozik meg a teljesítésben.

4.2.1.1 Állami központosított támogatások

9. ábra Bevételek bemutatása

forrás: saját szerkesztés a beszámoló adatai alapján

A grafikonról jól leolvasható, hogy a 2019-es év volt a bevételek szempontjából a legmagasabb összegű. Kiemelkedően magas abban az évben az „egyéb működési célú támogatások bevételei államháztartáson belülről”, hiszen a település két nagyobb összegű Magyar -Falú Program pályázatot nyert el. Az egyiket a falugondnoki szolgálatához szükséges 9 személyes buszra nyerte el, ami 15 M ft-al emelte a bevételt, a másikat a művelődési ház teljes belső felújításra kapta. A 2020-as év a 2019-hez képest csökkenést mutat. Abban az évben nem volt magas összegű pályázat és támogatás sem. 2021-ben a a művelődési ház külső felújítására kapott összeg növelte az önkormányzat bevételeit.

A település adó bevételeit nem vizsgáltam mert nagyon csekély összegűek. Évente nem érik el a fél milliót sem, hiszen zsáktelepülés, munkalehetőség a településen nincs üzemek és munkahelyek hiányában, ebből kifolyólag helyi iparüzési adót sem tud kivetni az önkormányzat, gépjárműadóval úgyszintén nem számolhat 2020.január 1-óta.

Ezekből az adatokból megállapítható, hogy az önkormányzat stabilan működik. A település gazdálkodása biztonságos, fenn kell tudnia magát tartani a kapott támogatásokból, hiszen saját bevétel hiányában csak a támogatási összegekkel gazdálkodhat.

4.2.2 *Kiadási oldal*

Az önkormányzatnak kötelező és önként vállalt feladatai vannak, melyeket a bevételekből finanszíroz. Működési és finanszírozási kiadásait vizsgáltam az önkormányzatnak, melyeket alább részletezek, a mutató számok vizsgálata után.

7. táblázat

Kiadási előirányzatok változásai

ÉV	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés
2018	19 897 640	29 333 986	18 626 143
2019	25 540 000	32 200 868	22 573 560
2020	65 312 211	65 329 613	59 231 716
2021	37 099 740	61 507 733	34 382 158

forrás: saját szerkesztés

$\text{Tervezés megalapozottsága} = \text{tényleges kiadás} / \text{eredeti előirányzat} \times 100$

A mutatószámok azt mutatják, hogy az önkormányzat minden évben túl tervezte az eredeti előirányzatait a kiadási oldalon. 2018-ban 93%, 2019-ben 88%, 2020-ban 91% és 2021-ben 93% os volt az arány, a tényleges teljesített kiadás és az eredeti előirányzatok között. Az éveket tekintve minden évre több kiadással számolt év elején a település, de a kiadások nem érték el az eredetileg tervezett összegeket.

$\text{Módosítási arány} = \text{módosított előirányzat} / \text{eredeti előirányzat} \times 100$

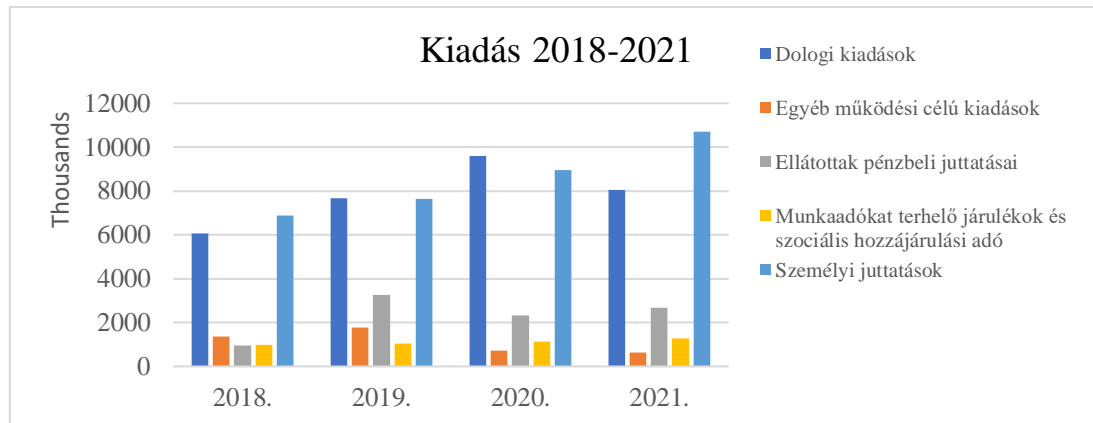
Az önkormányzat módosítási arány mutatója minden évben 100% feletti volt, ami azt jelenti, hogy minden évben módosítást hajtott végre az önkormányzat az eredeti előirányzatokon, mégpedig növelte összegüket. 2018-ban 147%, 2019-ben 126%, 2020-ban 100% és a 2021-es évben 165%. A 2020-as évben a minimális változtatás miatt, ami pár ezer forint volt, a módosítási arány 100% volt, itt a módosítás során úgy tűnt, hogy jól tervezett az önkormányzat. 2021-ben a módosítási arányszám, a legtöbb volt.

$\text{Pénzügyi teljesítés} = \text{tényleges kiadás} / \text{módosított előirányzat} \times 100$

A pénzügyi teljesítés mutató számai az évek alatt nagy mértékben változtak, de minden évben alul teljesítés mutatkozik, tehát nem volt szükség ekkora előirányzat módosításra. 2018-ban 63%-os a mutató, 2019-ben 70%, 2020-ban 90% és 2021-ben 56%. Az utolsó vizsgált évet

tekintve majdnem a tervezett kiadások fele nem valósult meg. A pályázati források felújításra kapott összegeknél a határidő a 2022-es év vége volt, így a kiadások a következő évre át tolódtak. A 2019-es évben kapott támogatások is a 2020-as évben valósultak meg, ami jól látszik a táblázatban, hiszen a 2019-es év a legnagyobb a bevétel szempontjából, de a kiadási oldal a 2020-as évben mutatja a legnagyobb összegű kiadást, ott a legjobb a pénzügyi teljesítés a négy év közül.

A következő diagramm részletes képet ad a költségvetési kiadásokról kormányzati funkciókra lebontva.

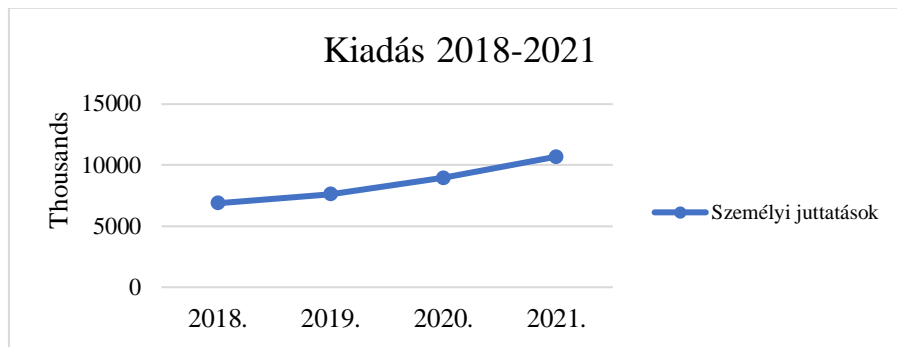

10. ábra Kiadások alakulásai a vizsgált évek alatt
forrás: saját szerkesztés a beszámolók adatai alapján

A kiadások összességében emelkedést mutatnak, de megfigyelhetünk kisebb nagyobb csökkenéseket is.

A bevételeknél a szociális támogatás az utolsó két évben megugrott, melynek oka a falugondnoki szolgálat támogatási összege, mert azt is a szociális funkcióra kapja a település. Lényeges, hogy a kiadási oldalon viszont csak az ellátottak pénzbeli juttatásai kerülnek könyvelésre. Ez a juttatás csökkenést mutat 2019-óta. A település hiába kap 4 millió forint körüli támogatást, a lakosok száma nagyon kevés, és személyenként meg van határozva egy maximális összeg, melyet egy év alatt ki lehet fizetni. Így a pénz mennyisége nagyon sok, és visszafizetési kötelezettsége keletkezett az önkormányzatnak az utolsó 2 évben, mert nem tudta felhasználni az összeget teljes egészében. A 2021-re a dologi kiadások és az egyéb működési kiadások is csökkenést mutatnak.

4.2.2.1 Személyi juttatások

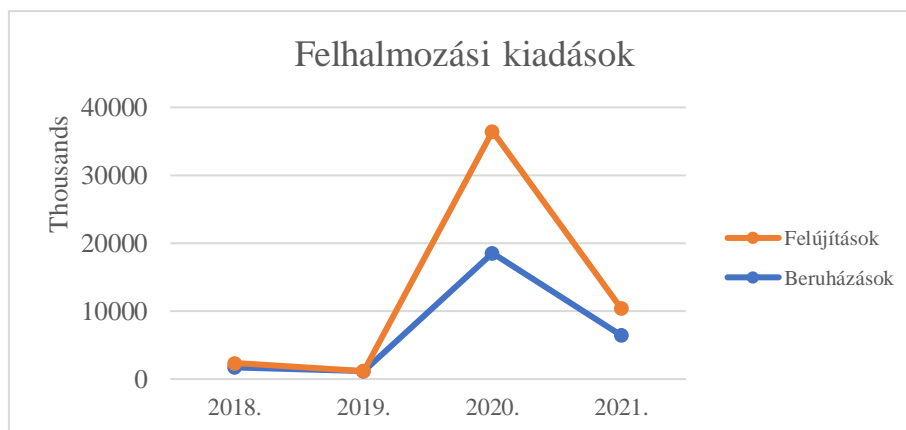
11. ábra személyi juttatások

forrás: saját szerkesztés a beszámolók adatai alapján

A kiadásoknál folyamatos emelkedést figyelhetünk meg az évek alatt a személyi juttatásoknál. A 2020-as évtől a bér kiegészült a falugondnoki szolgálatot teljesítő személyi bérével. A 2019-es évben még csak a polgármesteri illetmény, a képviselői tiszteletdíjak és a 4 fő közmunkával foglalkoztatott személyi juttatása szerepelt kiadásként. 2020-tól már a falugondnoki szolgálat illetménye és plusz egy fő közmunkás bérével egészült ki a személyi juttatások kiadása. A 2021-es évben megemelkedett a polgármesteri illetmény, a tiszteletdíjak összege is, illetve emelkedett minimális a közmunkaprogramban dolgozók havi bére.

4.2.2.2 Felhalmozási kiadás

A következő kimutatásdiagramm jól szemlélteti a felhalmozási kiadások alakulását.

12. ábra Felhalmozási kiadások

forrás: saját szerkesztés

Felhalmozási kiadása jelentős, a 2020-as évben volt az önkormányzatnak, melyet a diagramm nagy mértékű kiugrása jelenít meg a számunkra. A 2019-es pályázati bevételi források a 2020-

as évben valósultak meg. Az önkormányzat egy kilenc személyes kisbusszal lett gazdagabb, és az önkormányzat belülről teljes felújításon esett át. A legnagyobb felújítást a falu számára mégis a faluhoz bevezető útszakasz teljes felújítása jelentette. Az eddigi kátyús, rögös és kikopott utat felváltotta egy teljesen új szilárd aszfaltburkolat. Ugyan a faluban nagyon kevés a személygépkocsi és a helyi járatos busz is csak naponta kétszer közlekedik, mégis hatalmas előrelépést jelent a lakosok számára.

4.2.3 Mérleg

8. táblázat

Rinyaújnép mérlegének alakulása, eszköz oldal

<i>ÉV</i>	2018	2019	2020	2021
A/I Immateriális javak (=A/I/1+A/I/2+A/I/3)	461 656	227 928	1 147	0
A/II Tárgyi eszközök (=A/II/1+...+A/II/5)	43 385 065	42 207 000	66 716 123	69 525 029
A/III Befektetett pénzügyi eszközök (=A/III/1+A/III/2+A/III/3)	10 000	10 000	10 000	10 000
A) NEMZETI VAGYONBA TARTOZÓ BEFEKTETETT ESZKÖZÖK (=A/I+A/II+A/III+A/IV)	43 856 721	42 444 928	66 727 270	69 535 029
C/II Pénztárak, csekkek, betétkönyvek (=C/II/1+C/II/2+C/II/3)	141 375	92 085	112 435	155 495
C/III Forintszámlák (=C/III/1+C/III/2)	7 014 029	41 373 296	9 747 591	28 045 098
C) PÉNZESZKÖZÖK (=C/I+...+C/IV)	7 155 404	41 465 381	9 860 026	28 200 593
D/I Költségvetési évben esedékes követelések (=D/I/1+...+D/I/8)	480 426	480 426	22 908	23 002
D/II Költségvetési évet követően esedékes követelések (=D/II/1+...+D/II/8)	0	0	0	278 268
D/III Követelés jellegű sajátos elszámolások (=D/III/1+...+D/III/9)	346 672	314 541	184 519	20 000
D) KÖVETELÉSEK (=D/I+D/II+D/III)	827 098	794 967	207 427	321 270
ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (=A+B+C+D+E+F)	51 839 223	84 705 276	76 794 723	98 056 892

forrás: saját szerkesztés

Az eszköz oldalon az immateriális javak értéke a 2021-es év végére nullára csökkent. Tárgyi eszköz 26 millió forinttal nőtt, melyben az autóbussz 15 millióval szerepet vállal. Forint számlák sorai változók, amelyek éveben a pályázati források érkeztek ott jelentős növekedés látható. Az eszközök összesen a 2021-es év végére a 2019-es évhez képest majdnem duplájára nőtt.

9. táblázat

Mérleg forrás oldala

G/ SAJÁT TŐKE (= G/I+...+G/VI)	51 169 282	84 041 744	74 813 547	96 700 028
H/I Költségvetési évben esedékes kötelezettségek (=H/I/1+...+H/I/9)	41 392	42 667	42 667	42 667
H/II Költségvetési évet követően esedékes kötelezettségek (=H/II/1+...+H/II/9)	608 399	535 591	906 483	1 000 378
H/III Kötelezettség jellegű sajátos elszámolások (=H/III/1+...+H/III/10)	20 150	85 274	85 274	313 819
H) KÖTELEZETTSÉGEK (=H/I+H/II+H/III)	669 941	663 532	1 034 424	1 356 864
J) PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK (=J/1+J/2+J/3)	669 941	663 532	946 752	0
FORRÁSOK ÖSSZESEN (=G+H+J)	51 839 223	84 705 276	76 794 723	98 056 892

forrás: saját szerkesztés

A forrás oldalon a költségvetési évet követően esedékes követelések értéke minimális növekedést mutat. A saját tőke a 2021-es évre nagy növekedést mutat, mely szintűgy a beérkezett pályázati összegekkel magyarázható. A mérlege az önkormányzatnak rendben van, hiszen a forrás és az eszköz oldal pontosan megegyezik.

4.2.4 *Eredménykimutatás*

10. táblázat

Rinyaújnép eredménykimutatása

ÉV	2018	2019	2020	2021
I Tevékenység nettó eredményszámlátű bevétele (=01+02+03)	312 672	1 655 933	716 183	459 957
III Egyéb eredményszámlátű bevételek (=06+07+08+09)	18 928 308	55 197 109	25 984 981	52 054 199
IV Anyagjellegű ráfordítások (=10+11+12+13)	5 129 323	6 492 231	7 790 493	6 384 407
V Személyi jellegű ráfordítások (=14+15+16)	7 163 335	8 681 702	11 042 337	11 034 762
VI Értékcsökkenési leírás	2 587 244	2 335 370	4 597 816	5 520 502
VII Egyéb ráfordítások	3 770 437	6 477 325	12 509 055	7 688 020
A) TEVÉKENYSÉGEK EREDMÉNYE (=I±II+III-IV-V-VI-VII)	590 641	32 866 414	-9 238 537	21 886 465
VIII Pénzügyi műveletek eredményszámlátű bevételei (=17+18+19+20+21)	237	6 048	10 340	16
B) PÉNZÜGYI MŰVELETEK EREDMÉNYE (=VIII-IX)	237	6 048	10 340	16
C) MÉRLEG SZERINTI EREDMÉNY (=±A±B)	590 878	32 872 462	-9 228 197	21 886 481

forrás: saját szerkesztés

Az eredménykimutatásban az önkormányzat adott évi gazdálkodásának eredményét szemlélteti. Észrevehetően nagy növekedés látható a 2019-es és a 2021-es év végére a mérleg szerinti eredményben, mely az adott években beérkezett pályázati összegeknek köszönhető, melyek a következő évben kerültek át a ráfordításokra. Ezért is lett a 2020-as év negatív előjelű, hiszen a bevétel sokkal kevesebb volt abban az évben, mint a ráfordítás.

4.3 Települések szociális támogatásának összehasonlítása

A két település nagyban eltérő összegekkel gazdálkodik, mely, azonban van egy szembetűnő adat, melyet mindenképpen érdemes megvizsgálni. Az önkormányzatoknál összehasonlításképp a bevételi adatok közül a szociális támogatási összegeket vizsgáltam a települések lakosság számú arányában, melyet az alábbi táblázatban foglaltam össze.

11. táblázat

Szociális támogatás 1 főre jutó összege

ÉV	2018 Kapott támogatás	1 főre jutó összeg	2019 Kapott támogatás	1 főre jutó összeg	2020 Kapott támogatás	1 főre jutó összeg	2021 Kapott támogatás	1 főre jutó összeg
Babócsa	16 044 070	10 661	25 316 540	16 822	23 994 012	15 943	31 515 684	20 941
Rinyaújnép	730 260	14 605	3 270 957	65 419	5 789 804	115 796	5 989 312	119 786

forrás: saját szerkesztés

Mint említettem Rinyaújnép települése nagyon szegényes és elhagyatott. Az évek alatt ugyan rengeteget fejlődött, de a lakosok alul iskolázottsága, sajnos nem segíti az előre jutást. Így láthatjuk, hogy az 1 főre jutó támogatások összege sokkal nagyobb, mint Babócsa településen. Még Babócsán az 1 főre jutó támogatás a 2021-es évre majdnem 21 ezer FT-ra emelkedett, addig egy újnépi lakos közel 120 ezer FT támogatásra jogosult. Azonban az önkormányzatnál a rendkívüli szociális élethelyzetre adható juttatás önkormányzati rendeletben megszabott legfelsőbb foka 85 ezer forint, így az önkormányzatnak az utolsó 2 évben visszafizetési kötelezettsége keletkezett e támogatást illetően.

Babócsa község is beletartozik a hátrányos települések közé, de a lakosságszámú támogatás éppen csak 20 ezer forint feletti. Itt a lakosság nagy része dolgozik, sokkal jobbak a tömegközlekedési lehetőségek, így nagyobb vonzatú körben tudnak elhelyezkedni a munkahelyeken a településen élők. Itt a rászorultság nem az egész települést érinti, hanem maximum 10%-át. Ezért a településen egységesen kiosztandó önkormányzati támogatások is szerepet kapnak, melyek például a karácsonyi és beiskolázási támogatások. Beiskolázási támogatás alatt a település az óvodásokra is gondol, így különböző nagyságú összegeket kapnak azok a családok, ahol óvodás, illetve iskolás korú gyermek él. A támogatás egészen az egyetemista felnőttkorú gyermekekig jár.

5 KÖVETKEZTETÉSEK

Vizsgálatom célja az volt, hogy képet kapjunk az önkormányzatok gazdálkodásáról. Az önkormányzatok gazdálkodásuk során, a legelső célpont amit maguk elé helyeztek az a működőképesség fenntartása minden évben. A feladataikat megfelelően szeretnék ellátni, pénzügyi egyensúlyt szeretnének teremteni és megőrizni minden évben, és mindezt úgy tenni hogy az elszigetelt lakosság színvonalát teljesítse, és a falvak is fejlődjenek.

Az önkormányzatok bevételei minden évben változtak, de a önállóság megőrzése miatt a helyi adók szerepe nagyon fontos volt Babócsa településén. Rinyaújnép kizárólag a központi költségvetésből kapott támogatások összegével gazdálkodhat.

Gazdálkodásuk kiegyensúlyozott, hiszen hitelt egyetlen egy évben sem vettek fel az önkormányzatok. Összességében megállapíthatom, hogy a célt minden évben teljesítik az önkormányzatok, miszerint a költségvetési egyensúlyt fenntartották a vizsgált években, és a pályázatoknak köszönhetően a beruházások és felújítások is kisebb nagyobb számban valósultak meg. Babócsa település további fejlődése érdekében a bevételek növelése az iparüzési adóbevétel növelésével megoldható lenne.

A kiadások terén szükség van egy bizonyos határra mind a két faluban. Meg kell vizsgálni a kiadásokat és a költséghatékonyságra kell törekedni, a működőképesség és a tökéletes feladatok ellátása érdekében. Az energetikai korszerűsítést fontolóra kellene venni, mert nagy mértékű költségmegtakarítást jelentene.

6 ÖSSZEGZÉS

Záródolgozatomban Babócsa és Rinyaújnép község Önkormányzatainak gazdálkodását vizsgáltam 2018-2021. években. Az elemzések során az önkormányzatok éves költségvetési beszámolóinak adatait használtam fel. A beszámolók az önkormányzatok pénzügyi adatait tartalmazza, melyek a költségvetési bevétel, kiadás, mérleg, eredménykimutatás és maradványkimutatás.

A bevezetés után bemutattam az államháztartás rendszerét, majd mélyebben foglalkoztam az önkormányzatok rendszerével. Megvizsgáltam feladat és hatáskörüket, majd a rendszer felépítésére tértem ki. Említést tettem a polgármesterről, aki az önkormányzat élén áll, majd a jegyzőt és a képviselő testület munkáját ismertettem. Záródolgozatom az önkormányzatok gazdasági működésével folytattam általánosságban. Bemutattam milyen bevételekkel gazdálkodhatnak, és ezeket mely kiadásokra fordíthatják.

A következő részben tértem ki a két választott település mélyebb vizsgálatára, melyet a hivatal bemutatásával kezdtem, melyhez tartoznak. Részletesen bemutattam bevételeik és kiadásaik alakulását az évek alatt, és részeiben alá bontottam, majd kifejtettem alakulásukat. Az önkormányzatok nagyban függenek a központi költségvetéstől, mert a bevételeik jelentős részét az állam finanszírozza részükre. Bevételeket tekintve a nagy részét a működési célú támogatások államháztartáson belülről jogcím és az egyéb felhalmozási célú támogatások alkotják. Babócsánál fontos bevételi forrást jelent a közhatalmi bevétel, mely a

magánszemélyek kommunális adójából és a helyi iparüzési adóból áll, valamint 2020-ig a gépjármű adó bevétele egészítette ki.

Kiadásaikat tekintve az önkormányzatok a személyi juttatásokra és a dologi kiadásokra fordítja a legtöbbet, illetve a felhalmozási kiadásoknál, a beruházásra és a felújításra is nagy összegeket fordít, de ahhoz pályázati források nyújtanak segítséget. Az önkormányzatok stabil vagyoni helyzetét a mérleggel szemléltettem. Az elemzésekből megállapítottam, hogy az önkormányzatok megfontoltan gazdálkodnak a kapott támogatásokkal.

Véleményem szerint az önkormányzatoknak magasabb saját bevételi forrásra lenne szüksége. Lehetőséget kellene teremteni a nagyobb gazdasági önállóságra.

7 FELHASZNÁLT IRODALOM

1. 2011. évi CXCV törvény az államháztartásról Letöltés dátuma: 2023.02.16. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300004>
2. 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól Letöltés dátuma: 2023.02.18 <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100189.tv>
3. Magyarország Alaptörvénye. Letöltés dátuma: 2023.03.29. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100425.atv>
4. Andróczy F. (2011) *Fogalomtár* Letöltés dátuma: 2022.03.25 Forrás: https://www.kormanyhivatal.hu/download/3/be/60000/v_ugykez_fogalomtar_2011.pdf
5. Barcsikisterseg.hu (2004) *A társulás bemutatása* Letöltés Dátuma: 2023.02.19 Forrás: <http://www.barcsikisterseg.hu/bemutatkozas.php?id=424>
6. Baricz R. (2009) *A számvitel alapjai* Budapest: Saldo Zrt
7. Benczes István, Kutasi Gábor (2010): *Költségvetési pénzügyek*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
8. Botos K., Schlett A. (2010): *Államháztartástan*. Budapest: Apostoli Szentszék Könyvkiadója, 24-30.
9. Cities, U., & Governments, L. (2010). Local government finance: The challenges of the 21st century. Second Global Report on Decentralization and Local Democracy.
10. Csányi R., Kézdi Á., Kokas B., Nyikos Gy. (2018): *Államháztartás*. Budapest: Dialog Campus Kiadó.
11. Dr. Erdős Éva - *Önkormányzati pénzügyek, az önkormányzatok gazdálkodási rendszere*, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Vezető-és Továbbképzési Intézet-2014
12. Dr. Horváth Zs. (2012): *Pénzügy III. Államháztartási és adózási ismeretek*. Budapest: Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó Zrt.
13. DR. Papp E. M. (2023) *Közigazgatási szakvizsga* Letöltés dátuma: 2023.03.05 https://kti.uni-nke.hu/document/vtkk-uni-nke-hu/szv_tankonyv_onkormanyzati_igazgas_2023.pdf
14. DR. Szakács I. (2009) *Számvitel A-tól Z-ig* Budapest: Wolters Kluwer Hungary Kft.
15. DR. Zongor G. (2010) *A helyi önkormányzatok szervezete és működésük* Letöltés dátuma: 2023.03.03 Forrás: <http://xn--tosz-5qa.hu/uploads/dokumentumok-kiadvanyok/helyi%C3%B6nkorm%C3%A1nyzatokszervezete.pdf>
16. EBR 42 Önkormányzati információs rendszer (2023)
17. Józsa Z. (2014) *A helyi önkormányzatok szervezete és működése* Letöltés dátuma: 2023.02.18 Forrás: <https://tudasportal.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/20.500.12944/10512/Teljes%20sz%C3%B6veg?sequence=2&isAllowed=y>
18. Kardos B. – Miklósné Ács K. (2012) *Pénzügyi számvitel* Budapest: Perfekt Zrt.
19. Kohárné dr. Papp E. (2011): *Államháztartási ismeretek*. Budapest: Perfekt Gazdasági Tanácsadó, Oktató és Kiadó Zrt.
20. Lukács L. (2022) *Az előirányzat gazdálkodásban rejlő elemzési lehetőségek* Letöltés dátuma: 2022.02.27 Forrás: <https://5percado.hu/az-eloiranyzat-gazdalkodasban-rejlo-elemzesi-lehetosegek/>

21. Novoszáth P. (2011) *Államháztartás rendszere* Letöltés dátuma: 2023.02.20
<https://lexikon.uni-nke.hu/szocikk/allamhaztartas-rendszere/>
22. Speigelné Szabó M. (2008) *Államháztartás rendszere* Letöltés dátuma: 2023.03.03
Forrás:
https://www.nive.hu/Downloads/Szakkepzesi_dokumentumok/Bemeneti_kompetenciak_meresi_ertekelesi_eszkozrendszerenek_kialakitasa/15_1969_016_101215.pdf
23. Szamkó J. (2015): *Költségvetési szervek gazdálkodása és pénzügyei*. Budapest: Wolters Kluwer Kft.

NYILATKOZAT

a záródolgozat¹ nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Ullás Gaboné
A Hallgató Neptun kódja: 18W55E
A dolgozat címe: Tabósa és Zingonjkep Önterméskészítés gazdálkodása
A megjelenés éve: 2023
A konzulens tanszék neve: Pénzügyi és Számviteli tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe.

Kelt: 2023 év MÁJUS hó 2 nap

Ullás Gaboné
Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.
² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

Virth Gáborné (név) (hallgató Neptun azonosítója: I8W5SE) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a záródolgozatot¹ áttekinttem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot a záróvizsgán történő védésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem³

Kelt: 2023 év Május hó ____3____ nap

Belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.